

ek

lymek
oru előtt!
ALLIA
n kaphatók.
MONGOL
MAROCAIN
LATIN
OTTOMAN
GEORGETTE
BARSONYOK

ulcea No. 2.
alota)

egy másképp, bőve-
gu iparágak állá-
socializálását is.
reformot, tiszta

reformok azonban
elemények és hoz-
adságát követelik.
böző termelőiágak
en állnak. A ter-
onyainak szabad
Ezért tartottam
gengedhetetlennek
veteltem a válasz-
ellenül szükséges-
ok által alkotott
Ez az alkotmány
t készült, a gyer-
szük lett. Egy
om az alkotmány

maholnap több
or, mint a válasz-
rült szenátorok
sztas után ismét
szénatásban és
y egy tizedik vá-
ni minden bizony
fog megtörténni.
és szász képvis-
és összes képvis-
utunk be jogsze-
valósággal paron-
képviselőténék.
generáció feladata

generációnak
an megvizsgálni
az Önök vállain
össége. Mélyen
nök minden op-
kizárólag egy-
nacionalizmus
jaitól vezérelve
stivánom, hogy
stételük, hogy
valósítva, ami
Önök nem fog-
zánt küzdelmet
ként.

nybegyűlték lel-
tötték. Maniu
bihez fordult az
szeretné be-
nélkül viszont
zatát az egyik
álpa és hitelesi

ültották
Noua-t

er 15. Bojla Za-
ját ma újra el-
ről írott cikkei
zenőt napra fel-

és Lapkandó st.
Strada Baroni
Telefon: 9-74

Taxa postală
plătită în num.
No. 224.713-929.
Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 118, negyedévre 320, félé-
vre 600, egészévre 1200 lej. K
Földre: Havonta 1, negyedé-
félévre 6, egészévre 10 de.
Kézírások
KELET" az erd-
sidóság egyetlen
keink utánnomá-
rás megjelölésével

Disztér 21 e 8

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAI LAP

Bérmentelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszakiadását nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Márton
Ernö. Felelős szerkesztő Jánber
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Há-
szai Ernő, Str. Matei Millo 10.
Péntek, 1933 november. 17.
5694. ÉV XVI. EVF.
CHESVAN 28. 258 SZÁM.

Teljes a béke Maniu és Vaida között

Ma mégis megjelenik a parlament fel- osztatásáról szóló rendelet

Dr. Duca Eugen lett Kolozs megye prefektusa. A miniszter-
tanács a szélsőséges mozgalmak letörésének problémájával
foglalkozott. Vaida hívására Maniu leutazott Bukarestbe

Maniu ismét vállalja a nemzeti parasztpárt elnökségét

Bucuresti-Bukarest, november 16. (Az Uj Kelet tud.) A liberális párt a hatalommal való kontaktus első pillanataiban már szembetalálta magát bizonyos kényes feladatokkal, amelyek sürgős elintézésre vártak. Szembe találta magát mindenkéltlenül is a Vaszgárda napilapja: a Calendarul egy cikkével, amelynek tónusa, kifejezése kimerítették a felségértés kritériumát. A Calendarul nem tudta megbecsátni az uralkodónak azt, hogy a pártvezérek megkonzultálásánál nem vette figyelembe sem az antiszemita liga, sem a Vaszgárda vezetőit. Válaszképpen jelentek meg tehát az uralkodó környezetét támadó triviális antiszemita szólásokkal körített cikkek, amelyeknek eredményeképpen a kormány tizenöt napra felüggesztette a Calendarul megjelenését. Ugyanerre a sorra jutott a Maniu-csoport lapja: a România Nouă, valamint két kolozsvári delutáni lap, amelyek éles formában közzétek Maniu kijelentéseit.

December 17-ére kiírták a választásokat

Egyébként a kormány teljes gőzzel látott nozza a hatalom átvételéhez. Ma délután újabb minisztertanácsra ültek össze a kormány tagjai. Ez alkalommal kultuszminisztériumi államtitkárrá a temesvári Imbroane lelkész, a liberális párt ottani szervezetének elnökét nevezték ki. A minisztertanács elhatározta, hogy a miniszterelnökség mellett létesített turista hivatal megszűnteti és az oda beosztott tisztviselőket visszarendeli posztjaikra. A kormány tagjai beható vita tárgyává tették az új választások kérdését s oda konkludáltak, hogy elérkezett az idő a parlament felosztatásához. Ennek megfelelően a Monitorul Oficial mai száma már közölni fogja a királyi dekretumot, amely a jelenlegi törvényhozó testületeket felosztatja és az új választásokat december 17-ére vasárnapra írja ki. A szenátorválasztások december 19-23. között zajlanak le és az új parlament előreláthatólag január 10-én összejön.

Duca körlátogatása a pártvezéreknél

A minisztertanács végül a szélsőjobb-
oldali és szélsőbaloldali mozgalmak el-
fajlásának kérdésével foglalkozott.

Radu Irimescu légügyi alminiszter és Al. Negura földművelésügyi alminiszter ma délután tizenkét órakor tették le Duca miniszterelnök jelenlétében az esküt az uralkodó előtt. Duca egyébként a délelőtti folyamán udvariassági látogatás tett a pártvezéreknél. A miniszterelnök előbb Averescu marsallt és Vaida Sándort, majd Filipescut, Gogát, Argetoianut és Iuniant kereste fel.

Akik maradnak

Politikai körökben élénken kommentálják a látogatást, amelyet Dinu Bratianu pénzügyminiszter tett ma délelőtti a Banca Natională, Dinu Bratianu két órával az új kormány eskütétele előtt audien-
cián jelent meg az uralkodó előtt. Mint utólag kiderült, az audiencia célja annak tisztázása volt, hogy Constantin Angheliescu, aki Vaida Sándor egyik legbensőbb személyes barátja és aki a nemzeti parasztpárt harcos tagja volt, maradhat-e a jegybank élén. Ugyálszik, az uralkodó kívánságának megfelelően, a liberálisok ellátták azon tervüktől, hogy

a maguk emberét nevezik ki a Banca Natională élére, mint ahogyan megbékültek azzal a gondolattal is, hogy egyelőre Dem. Dobrescu maradjon Bukarest főpolgármestere. Erre mutat az is, hogy a pénzügyminiszter a Banca Natională-nál tett látogatása alkalmával elismerőleg emlekezett meg arról a szerepről, amelyet

Zelea Codreanu megengedte hiveinek... az erőszakot

Bucuresti-Bukarest, november 16. (Az Uj Kelet tud.) Mint az előrelátható volt, a liberális kormánynak a szélsőjobboldali mozgalmakkal szembeni intézkedéseire a fasiszta szervezetek siettek reagálni. Zelea Codreanu ma délelőtti manifesztumot intézett a Vaszgárda légionáriusaihoz, amelyben felhívja őket azon parancs alól, hogy minden körülmények között rezerváltan viselkedjenek. A Vaszgárda „kapitánya” megengedi a légionáriusoknak, hogy ezentul az erőszakra erőszakkal válaszoljanak.

Cuza professzor sem ül télen. Az antiszemita liga az ország hetvenegy megyéje közül hatvannyolcban készült önálló listát letenni.

Jellemző egyébként, hogy bár a parlament felosztatásáról szóló rendelet még nem jelent meg, az ellenzéki pártok nagy előkészületeket tesznek a választásokon való részvételre. A nemzeti parasztpárt manifesztumot intézett az országhoz, amelyben részint ismerteti a Vaida-kormány lemondásának okait, részben pedig programot ad. Averescu, Iorga és Grigore Filipescu között választási kartell tárgyalások vannak folyamatban. A választások egyébként is előreláthatólag néhány érdekes kartell és főleg igen érdekes eredményeket fognak produkálni. A liberális kormány azt igéri, hogy respektálni fogja a választások szabadságát és tisztaságát.

Bucuresti-Bukarest, nov. 16. A bukaresti kereskedelmi és iparkamara küldöttsége felkereste ma Assan iparügyi alminisztert, akitől a kontingentálás megszűntetését kérték. Ezt a liberális kormány még az ellenzéki sorokban megígérte. Assan alminiszter azt válaszolta, hogy a kérdést tanulmányozni fogja.

Dunea Jenő lett Kolozs megye prefektusa

Bucuresti-Bukarest, nov. 16. Gheorghiu professzor, a munkaügyi minisztérium államtitkárává nevezték ki. Ugyancsak ma történt döntés a kolozs megyei prefektúra ügyében, amelynek élére dr. Dunea Jenő ismert kolozsvári ügyvédet nevezték ki. Ennél a posztjánál egyébként számításba jött még dr. Teodor Ghiurghiu volt egerei ügyvéd is.

Bucuresti-Bukarest, nov. 16. Bujor, a doftanai börtönből nemrégén kiszabadított munkászervező felhívást intézett a három munkaspárthoz, a szociáldemokrata, az egységes és a kommunista pártokhoz, hogy vegyenek részt közös listával a választásokon.

Bucuresti-Bukarest, nov. 16. Tegnap zajlott le Bukarestben a romániai antiszemita diákszövetség új elnökének megválasztása. Stefan Cămpineanu mérnök helyébe Mociolski jasi ügyvédet az ismert cuzista vezetőt választották meg, aki

a jegybank nagy nehézségek közepette is betöltött az ország gazdasági és pénzügyi életében. Dinu Bratianu Angheliescu kormányzó működését dicsérte, azon reményének adva kifejezést, hogy a kormányzó támogatni fogja őt működésében. Mindenesetre érdekes, hogy Angheliescu egyhónapi betegszabadságra ment.

nagy szerepet játszott az antiszemita liga rohamcsapatának megszervezésében. Mociolski azonnal összehívta a szövetség végrehajtó bizottságát, amely elhatározta hogy december 1-5-re Kisenevbe vagy Szornovieba össze hívják a romániai antiszemita diákság ezévi kongresszusát. Amennyiben a belügyminisztérium sem egyik, sem másik helyiséget nem engedélyezné, úgy a kongresszust Bukarestben fogják megtartani.

Cluj-Kolozsvár, nov. 16. (Az Uj Kelet tud.) A Maniu és Vaida közötti konfliktus elintézettné tekinthető. Vaida hivei már a kormánybukás utáni első napokban hangoztatni kezdték, hogy az események Maniumnak adtak igazat és hogy számkurva nines egyeb hátra, minthogy Maniutól a történelektől bocsánatot kérjenek. Ebben a hangnemben tartotta meg tegnap bucubeszedet a volt parlamenti többiség tagjai előtt Vaida Sándor. A volt miniszterelnök kijelentette, hogy Maniu felhatalmazta őt a felsőbb fórumokkal szemben a „rabeszelési” taktika megkísérlésére miután a Maniu-féle radikális taktika eddig nem járt eredménnyel. Megindult hangon jelentette ki Vaida, hogy ha történt valami a párttal, vagy a kormányval, úgy azért sem Maniu, sem a párt, sem a parlament, hanem egyedül ő a hibás. Eppen ezért levonia ennek a tanulságnak az összes konzekvenciát és bejelentette véglegesen és visszavonhatatlanul a nemzeti parasztpárt elnökségéről való lemondását. Mint utólag kiderült, Vaida néhány nappal a kormány bukása után hosszabb telefon beszélgetést folytatott Maniuvval, igyekezve őt rábeszélni arra, hogy vállalja el ismét a nemzeti parasztpárt elnöki méltóságát. Maniu gondolkodási időt kért magának, mindenesetre ma reggelre Bukarestbe várják, mintán Vaida telefonon a fővárosba hívta a nemzeti parasztpárt volt és ugyálszik leendő vezetőjét.

Az Adeverul egy értesül, hogy Maniu el fogja vállalni a nemzeti parasztpárt elnökségét.

Ennek a nagy békének a jegyében készült el nyilván a Patria, eddig a Vaida orientálódás hivatalos lapja. A Patria ma delutáni száma öbből a szempontból valóban szenzációs erejével hat. A lap közli egyebek között azt a beszédet is, amelyet Maniu Gyula tartott tegnap délelőtti a nemzeti parasztpárti akcionista ifjúság előtt, vastag betűkkel emelve ki azt a részt, amelyben Maniu egy, a „palota közlelében levő hidra” fejének levágásáról tetteik említés. Még emél is érdekesebben hat, hogy a Patria mai száma leközi azt a másfél évvel ezelőtti készült fényképet, amelyben Maniu és Vaida békes harmoniában állnak egymás mellett. Maniu fotográfiája ezzel hoszu idő után először lát ismét a Patria hasábjain napvilágot.

A Duca-kormány

1928 november 3-ikán, öt esztendővel ezelőtt ereszkedett le utóljára a hatalom létráján a történelmi liberális párt. 1930 június 8-ikán nyakas következetességgel hadat üzent a trónralépő fiatal királynak, Bratianu Gheorghie disszidenciája kettészakította és Bratianu Vintila, meghalt miután előbb keserű kanosszát járt a királyi palotában. A tradíciók értelmében a Bratianurdinasztianak járt volna ki a pártvezéri méltóság. De az egyenesági leszármazott: a trónörökös Gheorghie már más utakon járt, Dinu pedig, Jonel és Vintila öccse, nem volt az egyéniség, aki maga mögé tömöríthette volna azt a pártot, mely 1895 óta nem ette öt évig egyhuzamban az ellenzékiesség hamubasult pogácsáját. A liberálisok kormányon voltak akkor is, amikor az ország azt hitte, hogy keserves ellenzéki harcban állanak: ök dirigálták Románia hadbalépését, ök kötötték meg a békét, és Bratianu Jonel a háboru után kétszer is kinevezette miniszterelnöknek Averescut, hogy akkor vegye ki a marsall kezéből a kormányrudat, amikor ez neki éppen jólesett. Közélt három évtizeden át a hatalom monopoljának öröklője volt a liberális párt: neki szolgált az egész közigazgatási apparátus, neki a tölke, amely ábroneskét szorította össze az ország gazdasági életét és amelyet egészen haláláig fanatikus konokssággal védett a prin noi insine politika hűségére: Bratianu Vintila.

Károly király trónralépésével Gheorghie disszidenciájával, a nagy Bratianuk halálával kiestt a történelmi párt kezéből a hatalom monopoliuma és Ion G. Duca személyében idegen uralkodóházbéli trónkövetelő foglalta el a Bratianu-dinasztia trónját. Ducára hárult az a hálátlán szerep, hogy az 1930 június 8-iki események után egyáltalán udvarképesse tegye a pártot, amelynek nemrégén egyedül volt komoly bejárása a trónhoz. Az sem volt könnyű feladat: megőrizni a tekintélyt abban a pártvezéri székben, ahonnan egy Bratianu Jonel a középkor autokratáinak fölényével és tekintélyével nézett le a misera plebsre. Ducát maga Bratianu Jonel szemelte ki a vezéri tisztségre: még harminc éves sem volt Románia jelenlegi miniszterelnöke, midőn már helyet szorítottak neki egyik liberális kormányban. Megjárta a közoktatásügyi, közmunkaügyi és hadügyi tárcákat, négy évig volt külügyminiszter és az utolsó két liberális kormányban a felelősségteljes belügyi tárcát töltötte be.

Karrierének kezdetben talán csak az állott utjába, hogy I. G. Duca nem imponáló, az első pillanatra meggyőző megjelenés. A keskeny, magas homlokából kifutó, ritkuló ősz hajjal élénk elmentmondásban áll a vörösös-barna bajusz, Csipetű csillog egy rendkívül értelmes barna szempár fölött, és erőteljes ambícióról tanuskodik a jellegzetesen lefelegörbülő, kiugró állban folytatódó ajak. I. G. Duca komoly, elmélyülő kulturájú, sokat olvasott politikus, aki szerény egyszerűséggel rendezte be életét: Titulescu sokáig botorkált, amíg egyszer egy a Cometai uccában lévő földszintes bérház udvarának mélyén ráakadt Duca kétszobás lakására. Politikai viccelapok sok éleket süttöttek el a miniszterelnök fekete zakója fölött is, amelyet hat éven keresztül hordott szüntelenül és amelynek nadrágja végül már centiméterekre emelkedett a cipő fölé. Barátai inkább az újságírók, mint a politikusok sorából kerülnek ki: a nyershangon író bukaresti lapok nagyrésze különös regárdal viseltetnek emiatt Ducával szemben akit csakugyan baráti hűséggel támogattak politikai akcióiban. Legbensőbb tanácsadója pedig felesége, egy kivéte

les kulturájú asszony, aki kizárólag férjének és — férje politikájának él.

Ilyen külső és belső adottságokkal indult el útjára Duca a liberális párt vezéri pálcájával kezében és sok megaláztatáson keresztül a hatalom felé. Jobb meggyőző dőse ellenére 1931 májusában kartell közt kötött a Iorga-Argetoianu féle szakértő-kombinációval, paradoxszerűen nyújtva egy demokratikus párt parlamenti támogatását egy antidemokratikus kormányformációhoz. 1932-ben ismét a nemzeti párszpartót hívta hatalomra a királyi kegy és sokan az utolsó pillanatig kétkedtek abban, hogy az 1933 novemberében kirombant kormánykrisis Duca kormányalakításával fog megoldást nyerni. Sokan hitték, az udvarkeppesség még nem jelent korlátlan bizalmat is, sokan számítottak arra, hogy a beszédnek, amelyet Duca 1930 június 8-án, a liberálisok párttűtő gyűlésén elmondott, öt év alatt nem enyészik el visszhangja az uralkodó lelkében. Lehetséges, hogy ez részben csakugyan igaz volt. De a logika a régi liberális pártot indikálta a hatalomra. Az alkotmányos uzus is ezt diktálta. Duca pártja 28 képviselővel vonult legutóbb a parlamentbe és az utódlás a legnagyobb ellenzéki pártot illeti meg a kormánybuktatás után.

Ezenfelül az érzelmi momentumoknál erősebb érvek szólta a liberálisok mellett. A francia politika orientációjának hagyománya egyik romániai csoportban sem él annyira kikristályosodottan, mint a liberálisokban. És abban a pillanatban, midőn egyik oldalról Hitler döntő rohamra indul a versaillesi békeszerződés ellen, Franciaország pedig állig vértézi magát a szerződések védelmében, Titulescu gondolkodás nélkül állította a román külpolitikát a francia politika vonalába. A francia befolyás érvényesült a Vaida-kormány megbuktatásánál, amely könnyedén elmozdított a jobboldali csoportok Hitler imádata fölött s kereskedelmi szerződésekkel sietett a bajba jutott német ipar segítségére — és Duca megbízása azt is jelenti, hogy a Quai D'Orsay-n még mindig biznak a liberális párt külpolitikai tradícióiban.

Igy történt azután, hogy a Gheorghelval és Gogával való próbálkozás platonikus elégtételt szolgáltatott ennek a két politikusnak — akik királyhű politikájuk szolgálatában új pártalakítás sulyát vállaltak — de a Duca-kormány már eleve el volt határozva. Az új kormány egy ezernyi sebből vérző országot talált maga előtt, amelynek rendjét ijesztően nagyra dagadt anarhikus mozgalmak ássák alá. A gazdasági bajok orvoslása heroikus megoldásokat követel, amelyek nehezen lesznek összeegyeztethetők a liberális párt ortodox gazdaságpolitikai hagyományával. Dinu Bratianu pedig, mintha a tradíciók örökét került volna a döntő fontosságu pénzügyi tárca élére. A kormányzásban viharverten edzett nevek mellett — mint aminő Ciprianiu, Nistor, Lepădatu, Inuleț, Dimitriu, Victor Antonescu, Anghelescu — bekerült a kabinethez a liberális értelemben „fiatal” generáció is, a 40—50 éves adminisztraterek, akik csak félénken és sok nehézség árán tudtak helyet szorítani maguknak a történelmi nevek sok viselője mellett. Alex. Mavrodí miniszterelnökségi adminisztraterek személyében mindenesetre olyan politikus került egy fontos megfigyelő helyre, aki egy pillanattal sem szűnt a Korona hű szolgája lenni.

Az új liberális kormánytól nem szabad megtagadni azt a minimális bizalmat, amely minden új kormányformációnak jár. Bár a közigazgatási apparátus az elmúlt öt esztendő alatt lényeges változásokon ment keresztül és már nem áll maradék nélkül a liberális párt mögött — a miniszterek kormányzói rutinja könnyen át fogja segíteni a kormányt olyan kérdéseken, amelyekben elődei nem egyszer megakadtak. A liberális kormánynak mindenesetre tudnia kell, hogy ha nem sikerül vállalkozása — amely egyik napról a másikra amugy sem hozhat változást —, ha oly kevésbé fogja beváltani a hozzáfűzött reményeket, mint elődei, úgy a demokratikus alapokra épített pártkormányzásnak befellegzett ebben az országban és mögötte szélesre fog tárulni a kapu a diktatorikus megoldások előtt. Az alaknázott rend helyreállítása kemény kezet és feltétel nélküli határozottságot követel az új kormánytól, a gazdasági bajok orvoslása viszont gyors alkalmazkodási képességet a változó helyzetekkel szemben. Duca inkább analitikus szellem, a rendkívüli viszonyok azonban a szintézis, a kemény és gyors elhatározások emberét követelik. Duca egyéni karrierje is azon áll vagy bukik tehát, amin a liberális párt tekintélye és kormányzói sikere: hogy az új kormány ott legyen

határozott, ahol kell és akkor tudjon alkalmazkodni, amikor erre szükség lesz.

Mit hoz a zsidóságnak az új kormány? Nem a mi védelmünkben, hanem a román külpolitika érdekében és a parlamentarizmus megmentése jegyében kell a kormánynak fellépnie a szélsőjobboldali áramlatokkal szemben. Ezek azonban — és különösképpen a Vasgárda — előreláthatólag szüntelen agitációval fognak válaszolni a kormány energikus intézkedéseire és félti, hogy ezek az agitációk a zsidóság hátán fognak ismét elcsattanani. Tulságosan sokáig hagyták játszani őket — tulságosan sokáig hitték komoly politikusok, hogy az ifjú generáció „idealizmusát” komoly következmények

nélkül lehet prédaul odadobni demagóg jelszavaknak. A Duca-kormány nem tehet egyebet, minthogy további támogatás helyett megakadályozza ezeket a szervezeteket erőszakos megnyilatkozásaikban. Egyébként az antiszemitizmus mindaddig növekedni fog, míg a gazdasági nehézségek fennmaradnak, mert mindig akadnak majd százazrek, akik elhiszik hogy a nyomorúságnak a zsidóság az okozója.

A zsidókérdés megoldása pedig akkor sem egy Duca-kormány, ha ez a kabinet történetesen csakugyan respektálni fogja a jogegyenlőség elvét. Ezt a kérdést csak Palesztina viheti nyugvópontra.

Kasztner Rezső

Genfben megtörtént az első találkozás Jammes Macdonald és Chaim Weizmann között

A Népszövetség menekültügyi főbiztosa elfoglalta genfi hivatalát

Genf, november 16. Tegnap reggel érkezett meg Genfbe Jammes Macdonald, a német menekültek irányítására kinevezett népszövetségi főbiztos, hogy átvegye hivatalát. Megérkezése után rövid megbeszélést folytatott Avenol népszövetségi főtitkárral, a menekültügyi igazgatási tanács megszervezése és összehívása ügyében.

A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint az igazgatási tanács november 25-én tartja meg első ülését Lausanneban. Ennek előkészítése érdekében Jammes Macdonald felvette a tárgyalásokat a Genfben tartózkodó diplomáciai megbízottakkal.

Tegnap délután dr. Chaim Weizmannal és Nachum Goldmannal, a londoni világkonferencia reprezentánsaival folytatott hosszabb megbeszélést a népszövetségi főbiztos. A tárgyalások során a zsidó vezetők megállapodtak Macdonaldal a Népszövetségi menekültügyi hivatala és a zsidó szervezetek közötti együttműködés irányvonalában. Ezenkívül megállapították a zsidó szervezeteknek az igazgatási tanácsban való képviseletét.

Weizmann ezután Avenollal, a Népszövetség főtitkárával folytatott hosszabb megbeszélést.

Csehszlovákia büszkesége, hogy menedékjogot nyújt a németországi politikai menekülteknek

Benes külügyminiszter nyilatkozata a parlament külügyi bizottságában

Prága, november 16. A csehszlovákiai parlament külügyi bizottságában Zilka képviselő a cseh agrárpárt nevében interpellációt intézett a külügyminiszterhez, melyben a németországi menekültek gazdasági és politikai tevékenysége ellen foglalt állást és követelte a kormánytól, hogy tiltsa be az idegenek további letelepedését és a külföldiek üzleti tevékenységét a köztársaságban. Benes külügyminiszter válaszában a következőket mondta:

— A jövőben a mi büszkeségünk lesz az, ami évtizedekkel és évszázadokkal ezelőtt a világ nagy kulturálmájának, Angliának, Franciaországnak és Svájcának volt a büszkesége, hogy menedékot nyújtottunk a politikai menekülteknek. Ez magától értetődő valami egy olyan államban, mint Csehszlovákia, melynek létrejöttében nagy szerepet játszott a mi emigrációnk, de államunk egész politikai és jogi strukturájából is egyenesen következik ez a magatartás. Az emigrációt és a politikai menedékjogot illetőleg más államokra való tekintettel is minden kompromisszum nélkül ki kell hangsúlyoznunk, hogy teljes mértékben respektáljuk a nemzetközi vendégjogot. Ha ma német menekültekről van szó, úgy a mi államunk ma sem akar egyebet tenni, mint

amit más emigránsokért tett a múltban. Mi nem fogunk sem kevesebbet, sem többet tenni az emigránsokért, mint amennyit más kulturálmok tettek. Németország is menedékjogot nyújtott egykoron a politikai menekülteknek. És mint ahogy Németország is menedékot nyújtott a menekülteknek a nemzetközi jog keretében, úgy Csehszlovákia is menedékot akar nyújtani ma a német menekülteknek.

Prága, november 16. Dr. Angelo Goldstein, a csehszlovákiai Zsidó Párt országgyűlési képviselője felhívta az igazságügyminiszter figyelmét egy Zroadlo Zydu (Zsidó tükör) című antiszemita pamfletre és kérte annak a betiltását. Az igazságügyminiszter nyomban teljesítette a zsidó képviselő kívánságát és miután maga is meggyőződött a pamflett lázító tartalmáról, nyomban elrendelte annak elkövetését.

— Jaques Deval: A préda. Egy francia lány története, akit Közép-Amerika exotikus világába sodor a végzet s aki hiába vágyik vissza hazájába, a bűn, a pénz, a szerelem, a politika láthatatlan karjai nem engedik. Egészvásznonkötésben 60 lej minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs Lepageánál Kolozsavár.

November 18-án, szombaton este nyílik meg a legjobb bukaresti

Erdélyi vacsorázó és borozó

(Str. Doamnei 13.) a volt Alcazar mulató összes helyiségeiben.

Kolozsavári

Halász Lajcsi

énekes primás jazz és cigányzenekarával

reggelig

muzsikál.

Igazgató:
BERGER JÓZSEF.

Polgári árak

Select Mozgó

Általános érdeklődés mellett folytatja

A sas és a keselyű

rendkívüli repülőfilm bemutatását, főszerepekben: Frederic March, Carola Lombard, Cary Grant, Monopol Paramountfilm.

Nahum Szokolow a lengyel köztársaság jubileumi ünnepségén

Varsó, november 16. Mint megírta az Uj Kelet, fényes külsőségek között ünnepelte meg Lengyelország felszabadulásának és köztársasága megalakításának tizenötödik évfordulóját. Az ünnepi parádékban és felvonulásokban a zsidó tömeg és a zsidó szervezetek is nagy számban vettek részt. Varsóban a köztársasági elnök és a kormány tagjainak tribünje előtt vonultak el a katonai századok. A tribünön foglaltak helyet a diplomáciai testületek is, mint tiszteletbeli vendégek. Ezeknek sorában, mint a kormány tiszteletbeli vendége foglalt helyet Nahum Szokolow, a Jewish Agency és a cionista világszervezet elnöke is.

Varsó, november 16. A napokban zajlott le Varsóban az „Eth Liynoth” lengyelországi cionista párt évi konferenciája negyvenhárom város, 116 delegátusa részvételével. A vezetőség meghívására Nahum Szokolow is megjelent a konferencián, melynek keretében nagy beszédet tartott és kiemelte, a napokban elhunyt Leo Motzkin centrális egységét.

— A történelmi igazság kedvéért meg kell állapítanom — mondotta Szokolow — én voltam az első, aki Párizsban kiadtam a jelszót: hogy a különböző országokban lakó zsidóknak nemcsak az emancipációt, hanem ezenfelül a nemzeti kisebbségi jogokat is ki kell harcolniuk. Amikor ezt közöltem *Majersohnnal*, az ICA igazgatójával, úgy állított be, mint akinek el ment az esze és nyomban denúciált Rotschildt Ödön báronál. Röviddel ezután érkezett meg Koppenhágából Párizsban *Leo Motzkin* és együtt láttunk hozzá a zsidó kisebbségi jogokért való harc frontjának megszervezéséhez. Munkánkban hathatósan támogatott bennünket Sir Herbert Samuel, aki a Jewish Board of Deputies képviselőjében tartózkodott akkor Párizsban és a világ zsidóságának többi vezetői is segítségünkre voltak.

Sokolow ezután a tiszta, pártárnyalatok kihangsúlyozásától mentes cionizmus megtestesítőjeként idézte Motzkin szellemét, és az igazi cionista számára három alapelvet állított fel:

1. Respektálnia kell a kongresszus határozatait. 2. Hűséggel kell szolgálni az autonóm nemzeti alapokat. 3. Belső Palesztinakereskedésben a palesztinai zsidók autoritását kell elismerni. Befejezésül a Mifal Arlosoroff ügyében intézett főleg felhívást a konferenciához Szokolow:

— Egyes cionisták szememre vetik, hogy a Mifal Arlosoroff érdekében kifejtett konzervens munkámmal egy bizonyos politikai irányzatot favorizálok. Biztosítom Önöket, hogy az a beállítás egészen téves. Az Arlosoroff akciót a kongresszus határozta el, ezt a határozatot a palesztinai zsidóság minden árnyalata szankeionálta. A Halačan Erec Jiszrael felé tendál. Az Arlosoroff akció nem pártügy. A tehetőséges fiatal vezér tragikus halála mind annyiunkat megrendített. Emlékét egy páratlan építő intézménnyel kell meg-szentelnünk.

Németországban máglyarattal német nyelvű díszkötésű könyvek olesó kiárusítása. Paul Kéri: Gas, Tank und Flugzeug, Glashow: Ugrjumov, Saschtscherko: Toterkin betsellt einen Aeroplan, Hanso Berko: Corwboys Gauchos und Vaqueros, Else Feldmann: Der Leib de Mutter Wolfgang Hoffmann Harnisch: Terror und Ochrana, Leo Nekulin: Diplo-maten siener Majestaet, E. Vajtaner: Die Traeneningel Walzlav Solsky: Bürger Kedrow wir zum Zeitgenossen, Otto Bernhard wendler: Die Figuren aus einer Schiessbuche. Ara kötetenként csak 38 lej szállítja az Uj Kelet könyvosztálya az összeg és portóköltség bektildése mellett, vagy utánvétell.

Ka

Sighet-Máry
Uj Kelet tud
hogy Karács
Máramarosba
zmarosban,
emberek élne
Karácsony
nyomortenge
rális jogokat
Jeneven szá
Amerika és
nemes valuta
De menjün

Annakidej
békévek volt
A fokozato
a periferiáit,
burjánzott a
ves életét a
deket szállito
sokat, máhál
még valami:
földön híres
„Kreseyevet
professzionist
Ha Máramar
tek, akkor k
aláfestést. V
köztük egy, a
ról, aki végig
tességeit és a
most már mu
Mire a vezet
— Sajnálom
rácsönnyalván
berek, de meg
ség fogházába

A tizes éve
a karácsonyfá
ként mentek,
rom esztendő
gyobbik része
aki csak tehet
néhány évre a
hogy a falu
amerikai roko
Ugrásnyira
egy darab Am
városi részlete
falvi esőselék
látott vevője
ruhára és egy
Ma már van
nak, Gyönyörű
kövel. Ez a fa
ide vezeték elő
Erről a tem
Karácsonyfaly
Államok között
egy darab a
sírhehlyel, elő
és látható legy
rényen meghuz
példány abból
Amerikába.
Egy darab
cserebe a meg

A
Az a nyoleve
esalád, aki am
áll, zavartalan
ert a gyerme
ják a dollárt
kenyér és hoz
ség és „melim
Ez a nyoleve
esalád képezi
Ők kikapesolód
séből, nem érd

A mod kézi

legé
laka
A
lek
mur
árol
FI
kézi
„Clu
16.

AZ ELSODORT MÁRAMAROSI ZSIDÓSÁG

Karácsonyfalva, Newyork külvárosa

Sighet-Máramarossziget, nov. 16. (Az Új Kelet tud.) Azzal is lehetne kezdeni, hogy Karácsonyfalva a legzsidóbb falu Máramarosban. Azután: — egy falu Máramarosban, ahol naggybrészt elégedett emberek élnek.

Karácsonyfalva az a boldog sziget a nyomortenger közepén, amely exterritorális jogokat élvez. Ahol az emberek kilencven százaléka abból él, hogy van Amerika és prosperit, jószívű rokon és nemes valuta.

De menjünk sorjában. Amikor Karácsonyfalván csak megszülettek az emberek

Annakidején az ugynevezett boldog, békeévek voltak.

A fokozatosan fejlődő város kiépítette a periferiáit. Ugrásnyira a várostól itt burjánzott a nyomor és itt nyögte keserves életét a város gyűlévész népe. Cselédekkel szállított a városnak és denuncianásokat, málhahordókat és zsebvagókat. S még valami: innen került ki a messze-földön híres máramarosi speciálitás: a „krecesnyever áldesz”, az akkori idők professzionista hamistana.

Ha Máramaros arnyoldalairól beszéltek, akkor Karácsonyfalvi eset adta az aláfestést. Viecek is voltak forgalomban. Közöttük egy, a legilletgetesebb, az idegenről, aki végignézi a falut, annak nevezetességeit és a végén kéri a vezetőt, hogy most már mutassa meg neki a temetőt. Mire a vezető a következőket mondja: — Sajnálom, de itt nincs temető. Karácsonyfalván csak megszületnek az emberek, de meghalni. — a szigeti ügyész ség fogházában halnak meg...

Newyork külvárosában...

A tizes években kezdtek kivándorolni a Karácsonyfalvi zsidócskák. Előbb egyenként mentek, majd csoportokban, két-három esztendő leforgása alatt a falu nagyobbik része kint volt. A háboru után, aki csak tehette, kivitte hozzátartozóját, néhány évre azután előlalt az a helyzet, hogy a falu kilencven százalékban az amerikai rokonokból él.

Ugrásnyira Máramarosszigettől kinőtt egy darab Amerika, Newyorknak egy kül városi részlete. S az egykori Karácsonyfalvi csöcselék a szigeti üzletek szívesen látott vevője lett, mert nekik megtelik ruhára és egyébre.

Ma már van temetője Karácsonyfalvának. Gyönyörű temető, sok márvány sírkövel. Ez a falu legfőbb nevezetessége, ide vezetik először az idegent.

Erről a temetőről sok levelezés folyik Karácsonyfalva és az amerikai Egyesült Államok között. Minden házban ott van egy darab a temetőből, egy fénykép, a sírhellyel, elől, tisztán, hogy olvasható és látható legyen: a sírkő, mögötte, szerényen meghuzódva, a családtagok. Egy példány abból a felvételtől, ami kikerült Amerikába.

Egy darab Karácsonyfalvi temető — cserébe a megélhetésért...

A máramarosi burzsoázia...

Az a nyolevan Karácsonyfalvi zsidó család, aki amerikai protektorátus alatt áll, zavartalanul élvezi az élet örömeit. Mert a gyermekeik és a testvérek gurítják a dollárt és itt lesz belőle ruha és kenyér és hozomány és operációs költség és „melimesz-gelt”.

Ez a nyolevan elégedett Karácsonyfalvi család képezi a máramarosi burzsoáziát. Ők kikapcsolódtak Máramaros vérkeringéséből, nem érdekli őket a belföld politi-

A modern kézimunka

legértékesebb disze minden lakásnak!!!

A legújabb külföldi modellek szerint készített kézimunkák, képek meglepő olcsó áron kaphatók

FISCH BÜSKE kézimunkaszalonjában

Cluj, Str. Baritju (Malom u.) 16. szám.

kája és eseményei, csak a dollár kurzus-a és állami intézményeink közül: a posta.

Ezek a boldog kiválasztottak rendszeresen laknak, butor van a lakásukban, a fiuk lógnak és heneagnek, a lányok kézimunkálnak. Washington messzi, ragyogó sugarainak egy eltévedt kényéje melegíti itt a lelket, ahol öreg zsidók pipafüst mellett olvassák az amerikai jiddis magazínokat és megvitatják a maguk módján Roosevel reformterveit...

Karácsonyfalva jótékonykodik S a többi Karácsonyfalvi zsidó... Akinek semmi köze Amerikához, aki

A módos yankee gavallérosan kell, hogy fizessen...

Karácsonyfalván a szegény ember kenyeréről a hitközség gondoskodik. Csütörtök délután az elnök bemegy a hitközség raktárába és kikészíti a csomagokat: 5 kiló kenyérliszt és nyole kiló málliszt, rtt meg nagyobb a család, 10 kiló kell mindkettőből. Este nyitva marad a raktár és az éj jóságos leple alatt elviszi mindenki a maga csomagját.

Karácsonyfalván ez a legkomolyabb költségvetési tétel és a hitközség ellenére annak, hogy alig szed valami gabellát, — zavartalanul működik, adósság és deficit nélkül. A Karácsonyfalvi hitközségnek kiegyensúlyozott költségvetése van, mert a hitközség és a Szentegyeteg egyes keretbe szortultak és módos yankee

kocsival ácsorog a szigeti standon és öt lejért szállítja az utasokat, aki zsákot hord, aki a hegyeken gyalogol a láposi vásárra, hogy ott néhány lejt keressen és a többi Karácsonyfalvi zsidó, aki csak Karácsonyfalvi zsidó. Ezeknek legalább csütörtök esti gondjuk enyhül és beteg-ségükben nincsenek magukra hagyatva.

Csütörtök este... Kovászolni kell és „esimálni a szombatot”. Nincs miből. S akkor a sok-sok máramarosi faluban elmennek a boltoshoz, késő este, óvatosan és szegyenkezve, a pultja alá csempésznek egy tfilin-zsákot, egy gyertyatartót, vagy strámlit, vagy titokzatosan félrehívják oda, ahol senki sem látja és senki sem hallja és hánt-tekiész-káf-ra vesznek néhány kiló lisztet és egy darab élesztőt. Vasárnap cserélik a zálogot, mert kell a tfilin, de lehet egész héten nélkülözni a strámlit... S csütörtökön kezdődik minden újra előről.

Karácsonyfalva zsidói jótékonykodnak és megkímélik a szegény testvéreket a csütörtök esti torturától.

gavallérosan kell, hogy fizessen, ha elhalt a szülője, mert különben sohse fog kapni sírköves felvételt a Karácsonyfalvi temetőből...

De nem csak a hitközség jótékonykodik. Van Nőegylet a betegek támogatására, Talmud Tóra a szegény gyermekek iskoláztatására és leányegylet, amely lebo nyolítja a „Sábesz-machen” akciót. Ennek az egyesületnek a tagja felváltva járnak kettesben minden csütörtök délután nagy kosarakkal végig a falun és gyűjtenek tojást, gyertyát, pénzt és egyebet a szombat-akció javára.

A nagyszerű Amerika így rója le civilistáját és dokumentálja hódolatát Szombat fenséges Királynőjének...

Basch Froim politizál...

Az öreg Basch Froimnak hat fia él Amerikában. Az idősebbik fia, Izrael, jóval a háboru előtt vándorolt ki és „befutott”. Vagyona van és tekintélye. A Landesmann schaft vezetője és templomgondnok. Évek óta könyörög az öregeknek, de csak nem bírják rászánni magukat arra, hogy kimenjenek Amerikába és szakadjanak el örökre Karácsonyfalvától.

Az öreg Basch Froim ugy él, mint egy spanyol ögrófi és egyetlen gondja az amerikai politika. Most is arról a mozgalomról magyaráz, mely néhány hónappal ezelőtt indult meg Amerikában és célja, hogy az Unió nyissa meg kapuit a németországi zsidó menekültek számára.

— Hiszen tetszik érteni politikát —

igyekezik velem elhitetni. A törvény — törvény, különösen a „tuloldal”. Ha Amerika most benngedi a német zsidókat, akkor holnap jönni fognak azok, akiket a bolsevikok kergettek el Oroszországból, de még sokan mások, akik hazulról meg kellett, hogy szökjenek és követelni fogják, pontosan azon a jogon, mint a zsidók, hogy Amerika engedje őket is be. Hát ez nem megy. Aztán ott is van munkanélküliség, Roosevel nem fog ebbe belemenni. Itt csak ugy lesz, ahogy a fiam írta, a Szruli, hogy a németországi kvótába fogják benyomni a zsidókat, mert annak egy pár éve csak 10 százaléka van kihasználva.

A fia leveléről eszébe jut valami az

öreg Baschnak. Ő jól tudja, hogy mi van a „tuloldal”, zugolódnak a testvérek és ez az igazi jele annak, hogy ott is rosszul megy.

Hogy is írja Basch Izrael? „Aki nem él itten és nem látja, hogy milyen terhek neheznek az amerikai zsidóság vállaira, nem is bír képet alkotni magának a mi életünkéről. Egy husz esztendő, kiéptített rendszer van itt. A háboru elején mi küldtük megbízottjainkat a keleturópai zsidósághoz, de hogy elültek a háborukoza hullámok és az élet visszatért rendes kerékvágásába, eljöttek hozzánk és követelik költségvetésüket. S most nyakunkba szakad a német országi zsidóság is...”

Az öreg Basch nézi a hatást. Van ennél több is. Kihuz egy másik levelet:

„Erdekel, irod, édesapám, hogy mennyit áldozok Palesztinára. Kikerestem az elmúlt hónap nyugtákat és megírom neked abban a sorrendben, ahogy rangjuk szerint következnek nálunk: Keren Kajemet, Keren Hájjeszod. Hadassza, B'né Binjámin, B'né B'rák, Nachlat Jakob, a Megszervezett Dolgozó Palesztinai Asszonyok, Migdal, Héber Egetem, Tachemoni, Héber Opera és 19 lap előfizetése. De nem is emiatt zugolódunk...”

„elfutja arcom a szegény pirja és lesütöm a szemem...”

Higy miért zugolódik tulajdonképpen az amerikai testvér, azt Basch Izrael, az Amerikában „befutott” Karácsonyfalvi zsidó roppant érdekes levelének további részleteiben elmondja:

„Nem a Joint költségvetéséről beszélek — írja a továbbiakban. — De bármilyen katasztrófa szakad a zsidóság nyakába, a világ bármely sarkán — Amerikába jönnek segítségért. Itt van a nevelésügy, a héber, a jiddis és a vallásos szellemű. Itt vannak az árvaházak és tanoncotthonok, kórházak és népkonyhák. S ha valahol választások vannak — s mindegy, hogy ki csinálja a választásokat és mind egy, hogy ki csinálja a politikát — cionista, bundista vagy kommunista — Amerikába jönnek a költségek fedezésére. S a zsidó jogvédő iroda Párizsban és Genfben és a lapok és a művészek és a kiadók — vajjon nem ide fordulnak...?”

Van ugy, hogy kitor mostanában belőlünk a panasz és kérdezzük egymástól: Hát tényleg parazita lett az egész zsidó nép, rabbijaival és szerszóiival, politikusaival és bölcsesével együtt s megfogadta, hogy leszopja rólunk a húst...? S amikor hallok ilyen panaszokat, testvéreimre, akikkel együtt éltem egykor — elfutja arcom a szegény pirja és lesütöm a szemem...”

Stanley, Thomas és a többi yankee...

Basch Izrael nem panaszkodik. Ő csak ir az apjának az amerikai zsidóságról, mert tudja, hogy ez végtelenül érdekl. Ne is következtessen az öreg ur az ő dolgaira, Nekj — Istennek hála — jól megy ma is és birja. Csak tessék megírni, kinek pusztult el legutóbb a lova, hogy küldjön erre a célra is...

De baj van az amerikai zsidókkal. „Mert téved az, aki négy millió zsidóról beszél, ha szóba hozza az amerikai zsidóságot. A Stanley k, Thomas-ok és a többi yankechez semmi közünk. Egy harminc esztendő tömeges bevándorlás után mi még mindig a kikötőben vagyunk, az ország belsejéhez és az igazi amerikai zsidóság szívéhez még mindig nem találtuk meg az utat. Ők nem ismernek bennünket, nem ismerik törekvéseinket — de nem is akarják ismerni. Különálló törzsek vagyunk. Egyapa gyermekei, de meghalt az apa, az örökség is már rég elusztott és most nincsen ami kösse egyik törzset a másikához...”

Érdekes levelének utolsó sorajban megírja Basch Izrael, hogy a végtelen néha közéjük sodor valakit az „igazi” amerikaiak közül. Ezek aztán leereszkednek a nép szenvedéséhez. A kő acél és beton-tenger közepén testvérek nyujtanak egymásnak kezet, hogy azután többé ne válnanak el...

Elbucszunk Froim bácsitól, a Karácsonyfalvi politikustól. A kocsis lovai közé esap és lassan elmaradoznak mögöttünk a „newyorki külváros” viskói...
Schön Dezső

Hírek Dubarry operettéről

Dubarry operett zenéje csodálatos zene
Dubarry szövege mulattató
Dubarry diszletei ragyogóak
Dubarryt Alpár Gitta szerepét Szabó Ica éneкли
Dubarryban lép fel először Fekete Mihály
Dubarry főszerepeit Ihász Aladár, Borovszki Oszkár, Hegyesi Ica, Bereng Béla, Kornai Sándor, Horváth László, Szabadkai Miklós játszák
Dubarryhoz hasonló kiállítás, disz, pompa, feny nem volt még szinpadon
Dubarry helyárai 10, 15, 20, 25, 30, 45
Dubarry pénteken, szombaton este fél kilenckor és vasárnap d. u. 6 óraker szerepel a műsoron
Zsindelyezik vasárnap délután 3 óraker és este 9 óraker is szinre kerül

SPORT

Több világrekordot javítottak a japán országos uszóversenyen

Október elején tartották meg Japánban az úgynevezett Jingu Kampfot, amely magyarul körülbelül országos sportversenynek felel meg. A Jingu Kampf uszórésében ötszáz uszó vett részt Japán minden részéből. Az elért eredményekből kiderült, hogy a japánok igen sokat fejlődtek a losangelesi olimpiás óta, amit mi sem bizonyít jobban mint az, hogy Jingu Kampfon több világrekordot javítottak.

A főversenyek eredményei:
200 méter: 1. Yokoyama 2:13.6 mp, 2. Makino 2:13.8 mp, 3. Kataoka 2:16.8 mp.

400 méter: I. futam: 1. Isivarada 4:47.6 mp, 2. Kataoka. II. futam: 1. Makino 4:46.8 mp, világrekord, 2. Yokoyama 4:58 mp.

500 méter: 1. Isivarada 6:07.2 mp.

100 m. melluszás: 1. Okada 1:17.8 mp.

200 m. melluszás: I. futam: 1. Kawazu 5:37.6 mp, világrekord, 2. Akiyosi 6:06.2 mp, II. futam: 1. Kiyokawa 5:30.4 mp, világrekord, 2. Irie 5:34 mp, világrekord, 3. Mei 5:47.6 mp.

300 m. hátuszás: 1. Kawazu 2:35.5 mp, 2. Kiyokawa 2:36 mp.

Hölgyversenyek:

100 m. gyors: 1. Kojima 1:13.4 mp.

400 m. gyors: 1. Kojima 5:53.8 mp.

500 m. gyors: 1. Morioka 7:35.6 mp.

800 m. gyors: 1. Morioka 12:39 mp, japán rekord.

200 m. melluszás: 1. Machata 3:00.4 mp, világrekord.

500 m. melluszás: 1. Machata 8:03.8 mp, japán rekord.

A MAGYAR PROFILIGA VASÁRNAPI MŰSORA

Ferencváros—Booskai. Hungária—III. Ker., Újpest—Somogy, Nemzeti—Budai II, Budapest, Kispest—Attila Miskolc és Phöbus—Szeged FC Szeged.

Wels—Anglia 2:1

London, november 16. Wales válogatott futbalcsapata 2:1 arányban győzött Anglia válogatottja ellen.

A stockholmi AIK Budapesten

Budapest, november 16. Az AIK stockholmi futbalcsapat a jövő hét szerdáján a magyar fővárosban játszik a Ferencváros és Hungária kombinált ellen.

Itt a tél!

Két kanadai jégheki csapat jön át Európába. A „hivatalos”, amely Kanadát a milánói világbajnokságon képviseli: Saskaton Quakers Ice Hockey Club, a napokban indul el Montrealból a világbajnokság előtt Angliában, Franciaországban, Csehszlovákiában és a skandináv országokban turázik. A másik: az Ottawa Shamrocks nemhivatalosan turázik Európában.

Mathisen — tréner. Oscar Mathisen, a norvégiek volt gyorskorcsolyázó világbajnoka és világrekordere tréner lett. A svéd szövetség szerződtette.

Paolini—Cook ökölvívó mérkőzés lesz november 30-án. Londonból jelentik: Az Albert Hallban november 30-án az ausztráliai Georges Cook és Paolini volt nehézsúlyú Európabajnok között revánsmérkőzés lesz. Paolini eddig két ízben vereséget szenvedett az ausztráliaitól, most reméli, hogy ő lesz a győztes.

Kuncz Aladár: A fekete kolostor. Halálos ágyán fejezte be a nagytehetségű író egyszerű regényét, amely az utolsó évek egyik legnagyobb szenzációja volt. A tüneményes sikersikerű regény könyvnapon díjazásban, hóféhér papíron, díszes vászonkötésben, 550 old., az Athenaeum kiadásában 90 lej minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs, Lepagenál Kvár, Kérjen Athenaeum jegyzéket.

Fényes nappal bosszúból agyonlőtte haragosát egy csernovíci pénzügyi tisztviselő

Amikor az adóvégrehajró a vendéglőben kéri a kereskedőtől az adótartozást

Csernovic, november 16. Tegnap este megdöbbentő gyilkosság történt a város legforgalmasabb helyén. Stefan Grosu pénzügyi ágens egyedül ült az egyik helybeli vendéglőben. Hét óra felé megpillantotta a vendéglő előtt David Hitzig 55 éves kereskedőt. Grosu odalépett a kereskedőhöz, revolvert rántott és őt lövest adott le a mit sem sejtő emberre, aki nyomban a helyszínen meghalt. A gyilkos futásnak eredt és néhány lépés múlva, öngyilkosságot tette, magára lőtt, de a golyó csak kisebb horzsolást okozott a homlokán. A lövések zajára a közeli rendőrszem lefogta Grosut.

Pillanatok alatt nagy tömeg vette körül a gyilkosság színhelyét. Az időközben megérkezett rendőri bizottság alig tudott

utat törni magának a sokaságban.

A rendőrség még a helyszínen vállaltára fogta a gyilkost, aki elmondta, hogy odalépett a kereskedőhöz és tudtára adta, hogy a hét folyamán ki kell fizesse adótartozását. Állítása szerint a kereskedő ekkor revolvert rántott és rá akart löni, mire ő kitépte Hitzig kezéből a fegyvert és ötször egymásután elsütötte.

Ezzel szemben a szemtanúk azt vallják, hogy a gyilkos revolverrel a kezében lépett ki a vendéglőből. Az öt lövés közül egy a kereskedő fejébe fúródott és azonnal megöltte. A gyilkosság valószínűleg bosszúból történt. A hivatalnokot letartóztatták és megindították a nyomozást a gyilkosság előzményeinek kiderítésére.

KÖZGAZDASÁG

Lengyelországban egy fél év alatt több, mint egymillió zloty vámost hozott a déligyümölcsből az új kompenzációs rendszer

Varsó, nov. 16. A lengyel kormány most állapítja meg rendkívül szellemes kompenzációs rendszerének eredményeit. Lengyel gazdasági körök megállapítják, hogy a beviteli kompenzációs rendszer, amelyet 1932-ben léptettek életbe, fényesen bevált. A rendszer lényege az, hogy az importőrök gyarmatárak és déli gyümölcs bevitelére csak akkor kapják meg a legkisebb vámtételek alkalmazása mellett a beviteli engedélyt a minisztériumtól, ha olyan vámhivatali igazolványt mutatnak be, amely igazolja, hogy meghatározott értékű árut már kiszállítottak az illető államból. A rendszerben olyan

kényszerszabályokról van szó, amelyek kötelezővé teszik az importőröknek, hogy a kompenzációs célokra előirt negyvenöt árucikk kivitelével mozdítsák elő a normális exportot.

A vámhivatalok a minisztérium által megkövetelt kiviteli igazolványt az exportőröknek adják ki, akik ezt az igazolványt kiséren az importőröknek adják el. Hymódon valóságos kiviteli engedély bérze fejlődött ki. A gyarmatárut és déli gyümölcsbehozattal ezzel az intézkedéssel 1.1 millió zlotyval adóztatták meg. Ezt az összeget a kompenzációs árak kivitelének a jutalmazására fordítják.

Finnország is felmondotta a londoni világgazdasági konferencián kötött vámfegyverszünetet

Helsinki, nov. 16. A finn kormány felmondotta a londoni világgazdasági konferencián kötött vámfegyverszünetet.

A finn kormány az a lépése már nem is hat meglepetésképpen a világgazdasági életben. A londoni gazdasági konferencia botrányos kudarcra végződött, ezzel mindenütt tisztában vannak. A hatalmas pénzekbe kerülő konferenciának

egyetlenegy határozata sem érte meg a megvalósítást, illetve mindenesetben csak igen rövid ideig tartott. Az államok egy szerűen kibújtak minden olyan kötelezettség alól, amelyet a londoni világgazdasági konferencián vállaltak. A vámfegyverszünetet például legelőször Anglia bontotta fel és ezzel mintegy dokumentálta, hogy a vámfegyverszünet is csak papíros

Megjelent
Ch. N. Bialik

a legnagyobb élő héber költő történelmi szövege a zsidó néphez:

Halacha és Agada

Dr. Kohányi Rezső magyar fordításában.

Ára 10 lej

Megrendelhető az Aviva-Bariszia Nőszutjánál Cluj, Calea Regele Ferdinand 32. (II. emelet)

Kultürember könyvtárából nem hiányozhat

Horrabin:

Mire tanít
a gazdasági
földrajz?

tanulmánya, mely a napokban hagyta el a sajtót.

Ára 40.— lej. Megrendelhető az Új Kelet könyvostályától az összeg és portó költség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

ra szánt határozata volt a konferenciának. Szomorú csak az ebben a dologban, hogy a világgazdasági konferenciát összehívó levelek, beszédek és vezércikkek világosan kimutatták, hogy a konferencia a világválság tizenkettedik órájában ül össze és ha nem sikerül munkáját eredményesen elvégeznie, úgy a világgazdaság katasztrófája elkerülhetetlen. A konferencia verszegény eredményeket hozott és ezek a verszegény eredmények is rendradugába dőlnek, kivitelenül maradnak.

A jugoszláv állatkiviteli delegáció római látogatását aggodalommal figyelik a romániai állatexportőrök

Cluj-Kolozsvár, nov. 16. (Az Új Kelet tud.) A román állatkereskedelem problémája fontos fázisába jutott. Románia el kell, hogy érje hogy csehszlovákiai kontingensét felemelje. Eddig kilenctezzer sertés bevitelét engedélyezték Romániából, ezt a számot azonban mindenáron fel kell még emelni, hogy legalább a sertés-kivitel kapjon némi lendületet a csehszlovákiai engedélyezés révén.

Csehszlovákia felé különben a zsírkontingens kérdése is élénken érdekel bennünket. Itt azonban nem mutatathatunk fel még olyan eredményt sem, mint a sertés kivitel kérdésében. Az összkontingensünk 125 vagon volt, melyet a csehek kilenctez vagonra redukáltak.

Ilyen körülmények között fokozottabb figyelemmel kell fordulnunk az olaszországi kivitel kérdése felé. Romániának szemelőtt kell tartania annak a jugoszláv delegációnak lépéseit, amelyet most küldöttek ki Rómába. Jugoszlávia komoly eredményeket akar kijárni az olaszokkal, ami azonban nem történhet meg másképp, mint Románia terhére. Romániának eddig passzív volt a külkereskedelmi mérlege Olaszország felé és ezt a passzivitást el kell tüntetnie. Olyan szerződést kell kötnie Olaszországgal Romániának, mely lehetőségeket teremt arra, hogy az eddig passzív külkereskedelmi mérleget Olaszországgal szemben aktívá tegye. A passzívum meglehetősen nagy. Az olasz és román mérleg között körülbelül negyven százalékos különbséget mutatkozik Románia terhére.

A jugoszlávok szintén kiviteli mérlegüket akarják feljavítani Olaszországi felé, melynek közel egy milliárd dináros érték csökkenését kell rendezni.

A jugoszláv delegációnak azonban nem csak Románia miatt nem lesz könnyű dolga, mert Magyarország is szerepet játszik ebben a kérdésben. Magyarország állatkivitele rendkívül élénk Olaszországba és nem valószínű, hogy ha a jugoszláv delegáció valami eredményt ér el, akkor ez Magyarország terhére történne. Itt csak Románia lehet a vesztes fél és ezért sürgősen ellensúlyozni kell a jugoszláv delegáció Romában történő látogatását.

Német bojkott a cseh árak ellen. Németország több cseh árucikket bojkott alá helyezett. A kartellörvény új szabályozásával kapcsolatban ugyan a német ipar a termelést új kartellmegállapodásokkal gyarapította, ami azonban nemcsak termelési, hanem kereskedelmi kartelleket is létrehozott. Az új kartellmegállapodások száma szünetlen. A szoros összeköttetést létesítő kartellmegállapodások az egyes termelési ágazatokban lehetővé teszik, hogy idegen árak ellen bojkottal védekezzenek. Különösen érezhető ez a papíriparban, amely iparág kifejezetten bojkott alá helyezte a cseh árut. Hasonló bojkott-mozgalom indult még minden iparágban és ennek tulajdonítják, hogy Csehszlovákiában erősen visszaesett a Németország felé irányuló export.

Cluj-Kolozsvár

Kelet tud... mikor az újságot meit, valam Hiszen lehet, számárságot... aljen Maniu... előbb elolvaso usjágba, legaj nem az újságt

Tizenhat újsázi tudomásl... ni szokta az... hogy akadt k... lenne meggyő... szer alkalmat... szidja... Ne... dolja az embe... ket szokot sz... kollegám a fü... mánsággal: „E... hamarosan ge... löled”. Be kell... ez a kollegám...

Egy kis tan... után, melyben... tölti be. Előbb... ír, aki abesz... Románia Nouá... diktálja abesz... azonban a buk... nekik kell az... délután három... táviró huzalon... nie a Maniu b...

— Tudja mi... döst Maniu... pót ide... Ki... Szerényen fe...

— Maga?

szem azt gond... ismerős nekem... árja képi embe... lediktálom a... egész beszéd m... dig majd a gy... tőle megkapják...

Jókora lívógép... Dr. Pop Liviu... zülleg cipeli a ge... tanakodás után... Előbb szép, sá... ra. Közben pedi... szervizes állván... hogyan, de a p... teltek cujkával... dig gasztusos t... mozdítottak fel...

— Na, előbb...

esonyi cujkát... man Maniu —

mert ettől be... És személyesen... mindenkinek a... gúl neki nem m...

— Sohse nyu... nekem is — és n... loubá, ahol a hől... is vagyok...

El kell árulno... gesen öblösebb... nak, mint amily... tintottunk, egy... illetlenül hamar...

És ekkor kezd... gyan diktált Man... Marlene Dietrich... gyan festi a szá... hogyan tudja m... évvél visszafintál... me megírni Mani... gépbe?

Maniu éppen u... például én. A k... csak a diktált va... nivójában mutat... sítál. Aztán egye... áll és gondolkozik... róklissasszony (ez... mögött és megnéz...

Közben megkér... — Maga nem tu... „sughit”?

— Sajnos, nem... — Az kérem az... lás... Azt diktál... eddig már nyole... és még csak nem...

Maniu egészen... ben volt. Olyan ele... kedélyesen itatta... öt perben cujká... ket diktált volna... tyos mondatok ala... olyan könnyedén... az okkult erőkről... a esendőparancsn... sajátításáról és a... tűnő kedélyessége... lá szélén mondta... sabb beszédét, min

Maniu gépbe diktál...

Cluj-Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tud... „Nem szeretem, ha aztán, amikor az újságban elolvassom a beszédeimet, valami számárság kerül bele... Hiszen lehet, hogy mondtam néhány számárságot... (Általános derűtlenség, „éljen Maniu“ felkiáltások)... de ha előbb elolvassom és csak aztán kerül az újságba, legalább önmagamot szidom, nem az újságírókat...”

Tizenhat újságíró önhitt derűvel veszi tudomásul, hogy Maniu olykor szidni szokta az újságírókat. Alig hiszem, hogy akadt közülünk egy is, aki ne lenne meggyőződve róla: legalább egyszer alkalmat adott rá Maniu-nak, hogy szidja... Nem kis dolog ez, ha elgondolja az ember, hogy Maniu kit és kiket szokot szidni manapság... (Egy kollégám a fülembé sugja, hibátlan románsággal: „Hadd csak, hogy szidjon, hamarosan gemachtter Mensch lesz belőled”. Be kell azonban vallanom, hogy ez a kollégám — liberális érzelmű...)

Egy kis tanakodás következik ezután, melyben Maniu az elnök szerepét tölti be. Előbb úgy dönt, hogy a gyorsíró, aki a beszédet jegyezte, menjen a Románia Nouă szerkesztőségébe és ott diktálja a beszédet gépbe. Közbelépnék azonban a bukaresti lapok tudósítói: nekik kell az „anyag” azonnal, mert délután háromkor lapzártá van. Addig táviró huzalon kell Bukarestbe érkeznie a Maniu beszédnek...

— Tudja mit? — oldja meg a kérdést Maniu — lehozzuk a Romulus gépet ide... Ki tud gépelni?
Szerényen felelem két ujjamat.
— Maga? — néz rám Maniu (azt hiszem azt gondolta magában: milyen ismerős nekem ez a tipikusan nem árja képi ember...). Remek! En majd lediktálom a beszéd kivonatát. Az egész beszéd még ráér estig ügyre? Adig majd a gyorsíró is lediktálja és tőle megkapják...

Jókora irógép kerül hamarosan elő. Dr. Pop Liviu egyetemi tanár sajátkezűleg cipeli a gépet és helyezi el rövid tanakodás után az ebédőasztalon. Előbb szép, sárga terítő kerül az asztalra. Közben pedig megelevenedik a kis szervizes állvány, senki sem látta, hogyan, de a pálinkás poharak megfellek cujkával, egy kis kosárban pedig gusztyusos töpörtyis pogácsák halmozódtak fel...

— Na, előbb ilhatunk egy kis badacsonyi cujkát — sürög-forog Vidáman Maniu — de vigyázzanak ám, mert ettől be lehet rugni.
— És személyesen „házhöz szállítja” mindenkinek a pálinkás poharat, végül neki nem marad.
— Sohse nyugtalanodjanak, lesz nekem is — és már szalad is át a szalobba, ahol a hölgyek ülnek — már itt is vagyok...

El kell árulnom, hogy Maniu lényegesen öblösebb poharat hozott magának, mint amilyen nekünk jutott. Kocintottunk, egy kollega kivételével, aki illetlenül hamarabb kiitta a poharát.
— És ekkor kezdődött a diktálás. Hogyan diktál Maniu? Hát Istenem, ha Marlene Dietrichről meg lehet írni, hogyan festi a száját, az isteni Garbórol, hogyan tudja magát egy-kettő-kilenc évvel visszafiataltítani, miért ne lehet megírni Maniuról, hogyan diktál gépbe?

Maniu éppen úgy diktál gépbe, mint például én. A különbség alighanem csak a diktált vagy diktálandó szöveg nívójában mutatkozik meg. Fel és alá sétál. Aztán egy-egy másodpercre megáll és gondolkodik. Néha megáll a géprőlcsiszony (ezesetben alulirott) háta mögött és megnézi a szöveget.

Közben megkérdi:
— Maga nem tudja, mi az, hogy „sughit”?
— Sajnos, nem — felelem...
— Az kérem azt jelenti, hogy csuklás... Azt diktáltam, hogy a Moloch eddig már nyole kormányt megevett, és még csak nem is csuklott tőle...

Maniu egészen kivételesen jó kedvében volt. Olyan elevenen mozgott, olyan kedélyesen itatta a társaságot minden öt percben cujkával, mintha humoreszket diktált volna. Pedig az irógép súlyos mondatok alatt kattogott. Maniu olyan könnyedén diktálta a szavakat az okkult erőkről, a prefektusokról és a csendőrpáranaszokról, a trüszők kiteszteléséről és a Molochról, olyan feltűnő kedélyességgel és mosollyal a szája szélén mondta életének legharciasabb beszédét, mintha nem is sejtene,

milyen viharokat idéz majd ez elő az országban. A könnyedség mögött azonban volt valami egészen elbűvölő, egy szuggesztíven ható erő, mely onnan jött, egészen a mélyről, ahol Maniu mindezeket a problémákat elintézte ön magában. Egy év alatt, amióta a badacsonyi kuria búvájos körvezete veszi csak körül Maniut, megérték ezek a gondolatok, míg a két elválaszthatatlan Vajda és Maniu messzirekerült egymástól, (hogy most újra közelebb jussanak egymáshoz) minden apró részét megrágtá és megemészttette Maniu mindazt, ami most mint kérdőjel mered az ország politikai élete fölött...

Fél háromra lett kész a diktálás.
— Hát most már nem kell a beszéd — veszi észre magát — akaratlanul is lediktáltam az egész beszédemet, pedig csak kivonatot akartam csinálni... Telefonáljanak a Románia Nouă-hoz, hogy nem kell a gyorsíró szövege...

A bukaresti újságírók panaszkodnak: — Inkább csinált volna a kegyelmes úr csak kivonatot... Lekéstünk az anyaggal...

Maniut ez nem nyugtalanítja.
— Nem baj, én azt hiszem, hogy este is leadják... És így legalább hiteles a beszéd szövege.

Még muszáj volt egy cujkát megírni. A gépirónak egygyel többet.
— Nem fáj a keze?

Remélem, megtanulta kívülről a beszédet?
Mosolyogva bucsuzik, függén szalad fel a lépcsőkön.

— Szóljatok a sofőrnek, hogy mingyárt megvünk... De előbb Zakival szeretnék beszélni...

A Boila és Pop család apraja nagyja szalad teljesíteni az „unehiutá” parancsát. A „bácsika” délután négykor Badacsonyra utazott. Pedig vagy háromszor hívták Bukarestből, hogy várják...
Egyelőre még irány Badacsony...

Barzilai István.

CAPITOL MOZGO A legérdekesebb film!
„Zoo in Budapest”
Forradalom az állatkertben
E héten 3, 5, 7, 9 órákor és vasárnap d. e. 11.

Tizenöt napra betiltották a Calendarul is
Izgalmas jelenetek után tegnap este mégis nyilvánosságra került a Románia Nouă rendkívüli kiadása

Cluj-Kolozsvár, nov. 16. (Az Uj Kelet tud.) Megirtuk tegnapi számunkban, hogy a rendőrség — belügyminisztériumi rendeletre — a Románia Nouă-nak, a Maniu csoport lapjának megjelenését tizenöt napra felfüggesztette.

A felfüggesztéssel egyidejűleg a belügyminisztérium ejdelte, hogy a Calendarul a vidéki centrumokban kobozták el.

Miután ez a rendelet már későn érkezett, a Calendarul számaikat pedig — Nichifor Crainicnak az Uj Keletben is közölt cikke miatt — szétkapkodták, ezt a rendeletet nem hajtották végre. Nem ment azonban könnyen a Románia Nouă betiltása sem. A lap ugyanis rendkívüli kiadásban akarta kihozni Maniu Gyula beszédét. Mikor a rendőrség megjelent a nyomdában, a Maniu párti fiatalok felügyelete mellett már készült a különkiadás. A fiataloknak sikerült igen tekintélyes példányszámot az uccára csempészniük, mire a detektívek a rikkancsoktól vették el az uccán a lapokat.

A késő esti órákban mégis megjelentek az uccán a Románia Nouă rikkancsai. A szerkesztőség más nyomdát keresett, mely teljes egészében kinyomtatta Maniu beszédét.

A rikkancsok a mellékúccákon a kapuk alá, az ablakokba dobták be a lapot és ingyen osztogatták a Maniu beszédét. A közbelépett rendőrség már csak egy-két rikkancsot fogott el, akiket előállítottak, de később szabadlábrahelyezték őket.

A Románia Nouă így tizenöt napig nem jelenik meg. A Maniu beszédét azonban, — mint ahogy azt lapunk más helyén közöljük — teljes egészében közreadta a Patria, mely alighanem a jövőben is pótolni fogja a Maniu párt hivatalosát. Csütörtök délelőtti egyébként Kolozsvárra megérkezett annak a híre is, hogy a Calendarul szintén tizenöt napra tiltotta be a kormány.

Hitlerék nemmel való szavazás miatt letartóztatták Albrecht württembergi herceget, Marx volt kancellárt, két minisztert és számos egyetemi tanárt
A vasárnapi „lélekemelő” népszavazás epilógusa

Stuttgart, november 16. A legutóbbi német népszavazás újra alkalmat ad Hitler kormányának arra, hogy azokat, akik a kampóskeresztnem nem hódoltak be, a legsúlyosabban megfenyítse.

Hír szerint a kormány őrizetbe vőette Albrecht württembergi herceget. Ellene az volt a vád, hogy a népszavazás előtt agitálta Hitler ellen és azt hangoztatta, hogy minden munkája szemfényvesztés és produktív alkotásra képtelen. A sok ünnepség, amit Hitlerék rendeznek csak arra szolgál, hogy az igazi feladatokról eltérítse a nép figyelmét. A népszavazás humbugja is ugyanezt a célt szolgálja. Albrecht herceg, aki a háboruban egy hadsereget vezényelt és aki — ha a köztársaság közbe nem jön — ma Württemberg királya, azt hitte, hogy büntetlenül mondhatja meg az igazat. Hitlerék azonban nem befolyásoltatták magukat és Albrecht herceg ellen is büntető eljárást tettek folyamatba.

Ugyancsak a nemmel való szavazás miatt tartóztatták le a müncheni kato-

likus Volkverein vezetőit. Az ürügy az volt, hogy a Volkvereimban szabálytalanságokat követtek el. Letartóztatták a vezérigazgatót, dr. Hohnt, továbbá Marx volt kancellárt, Lammers volt képviselőt, dr. Brauns és Stegerwald volt minisztereket dr. Dessauer egyetemi tanárt és képviselőt, van der Velden lelkeszt, dr. Kohlen egyleti ügyészt és Commertz könyvelőt.

Németországban köztudomású, hogy ezek az urak tisztakezü emberek, akikhez gyanu árnyéka sem fér. Viszont azt is tudják rólok, hogy gyűlölik a hitleri terrort és igazságtalanságokat. A kormány állandóan figyelte őket és a megfigyelés eredménye lett a letartóztatás.

Enyhébb „büntetéssel” szabadultak azok az egyetemi tanárok, akiket hasonló okok miatt elmozdítottak állásaikból. Ezek: Theodor Brothage, Gustav Rohrer hannoveri, Hermann Jantzen, Friedrich Bender, Karl Asmus és Otto Grüters frankfurti tanárok.

Jockey Club KÖLNIVIZ
hírnevét megalapozta:

- 1 válogatott parfüm-esszenciák
- 2 csodálatos keverék
- 3 tiszta és koncentrált alkohol
- 4 megfelelő érettség

van védve a lepecsételt üvegcsé és a jótállási etikett révén.

Ez a kölni-viz valamint a két másik LADY készítmény — CHAT NOIR és PERLE DE PARIS — csak eredeti lepecsételt üvegcsékben kapható.

Mibe kerül a londoni kód egy napja?

London, november 16. Azokról a költésekről, amelyeket a londoni kód okoz, érdekes kimutatást lehet olvasni egy angol városi statisztikában. Eszerint egy kódos londoni nap a városnak 1500 fontjába kerül. Az a nap, amelyen a hírhedt „fog” nehezedik a városra, az óriási aranyú közlekedés következtében messzemenő biztonsági intézkedést — sok személyzetet, rendkívül drága intenzív világítást, sok jelzőszüléket — tesz szükségessé, ami mind rengeteg költséget emészt fel. A városi igazgatásnak külön osztálya foglalkozik a kód adminisztrálásával; ennek az osztálynak egyik csoportja a kód lekiadására szolgáló találmányokat vizsgálja, eddig azonban csekély eredmény nyel.

Pusztító földrengés Chilében

Santiago de Chilé, november 16. Men-dosa és San Juan tartományokban kedden földrengés pusztított. Egymásután több heves földlökést észleltek. A lakosság pánikszzerűen menekült a szabadba, ahol az emberek imádkozni kezdtek. Több ház a földlökések következtében összedőlt. Rengeteg ház megsérült. Az áldozatok számáról nem érkeztek még jelentések, tekintettel arra, hogy a földrengéssújtotta községekkel megszokadt a telefon és táviróforgalom.

LIGETI SÁNDOR:

A BÜVÖS ERSZÉNY

REGÉNY

33-ik közlemény

Ralin boldogságát Anna meleg odaadása tette teljessé. Robotos, évek óta tartó nagy munkája után ünnepi ajándéka lett ez a lappangott s most hirtelen kitört nagy szerelem, egy régi vagy beteljesedése, mely heveségével Annát is elsodorta. Ő is sokat hallott már Raliról, a legismertebb nevek egyike volt, kését is gyakran látta, de most nem a filmművész húsága nyert kielégedést, hogy Ralin az övé lett. Az érett buzakalász sorsa érte el, mely a sarló suhintására az arató elé omlik: így hullott az ő szerelemre érett asszonyisága is Ralin arató karjai közé.

Sok boldog óra történetét kellene leírunk, a barátok és ismerősök irigyeskedő örvendzését, hogy ez a két pompás ember összekerült egymással, a berlini társaság új témájának szavát változtat, mely a két híresség magánéletét képes magazinok illusztrációs anyagául dobta oda, de bármilyen eszabító volna is regényíró részére ez intimítások közrebecsátása, mégsem tesszük ezt.

Mint e könyv elején, most is ismételtén hangsúlyoznunk kell, hogy történetünk nem szerelmi regény, sőt az események folyamán Ralin egyéni szerepe meglehetősen háttérbe is szorult, mióta a kollektív munka nagy körforgása megindult s hatalmasabb szabályozó erők érvényesültek. Ezért nem foglalkozhatunk különösebben szerelmi életének eme nagy fordulatával. Akiket főleg efféle érdekel, azok olvassák inkább Pitigrillit — regény-sorozat erotikai töményoldatból — mi megelégszünk annak elmondásával, hogy Ralin minden szabad idejét Anna Rostova társaságában töltötte, természetesen leginkább az esti és éjjeli órákban, igen sokszor utazásaiban is magával vitte, s ez a meleg szerelmi barátság változatlan intenzitással tartott hosszú éveket. Igaz, hogy előbb több volna a szerelem, mint a barátság később a barátság több, mint a szerelem, de ez a tartós szerelmi barátságok természetrajzához tartozik, s ezen mi emberek, akik éveink számára annyira függvényei vagyunk, bizony nem tudunk változtatni.

Ralin magánéletéről a következő fejezetekben már alig esik szó. Olyan nagy politikai és társadalmi változások küszöbén, melyeket az EWAG gyors ütemű és ellenállhatatlan terjesztése idézett elő, minden egyéni élet és érdeke háttérbe kell, hogy szoruljon és ezt annál könnyebben megteheti az író, mert föltételezi hogy ir-telligens olvasó agyvelejét már ma is sokkal inkább foglalkoztatják a társadalmi és politikai változások nagy kérdései, mint az egyéni sorsok. De a leírandó események is szélesebb medert kívánnak, sem hogy egy „Berlin” című fejezetbe engedjék magukat beszorítani, a nagy változás már régen túl nőtt Berlin határain, hatásai az óceánokat is átrepülték, s ezért a következő fejezet címét nem a földrajzból választjuk, mint az előzőkét, hanem, ezt a nagy eredményt jelzően így: Az EWAG győzelme.

Az EWAG győzelme

1.

Nagy bajok lehettek a földön, mert a politikusok nemzetközi céhének tagjai mind sűrűbben találkoztak egymással egy errevaló, nagyon kellemes és előkelő helyen, a Lac Léman partján. A világ minden tájáról Genfbe kerekedtek a politikai vicclapok és képes folvóiratok meglevencedett közismert figurái, a Macdonaldok, Stimsonok, Herriotok, Titulescu, Benesek és egyéb halhatatlanok, megfelelő számú titkár, áitófőnök, gépirónó, komornyik, dáma és riporterek kíséretében s igen fellendítették a mostanában ugyancsak panaszkodó svájci szállodai ipart, hogy legalább valami hasznosat és praktikusat cselekedjenek. Mert a

vég nélküli tanácskozások nem oldották meg sem a nemzetközi adósságok rendezését, sem a kínai kérdést, sem a le-szerelést, sem a munkanélküliséget, el-lenben állandó anyagot szolgáltatottak jobb híjján az újságoknak és sikeresen növelték az egyes államok háztartásának deficitjét azzal a néhány millió-val, melybe ezek a különben igen kel-lemes és szórakoztató kirándulások ke-rültek. Az otthon maradtokt és gyomrai azonban mind hangosabban korogtak, a „rend” fenntartása mind nagyobb és költségesebb feladattá vált, s a „magasabb állami célok”, melyeket még a múlt század elején a Szentszö-vegség jószellemei állítottak az „alatt-valók” elé, s amelyekhez a mai Talley-randok és Metternichék még most is göresösen ragaszkodnak, a tömegek előtt meglehetősen értelmetlen szövírá-gokká lettek.

Nagy bajok voltak a földön, annyira, hogy egyik-másik állam gépezete el-el akadt, az összetartó alkatrészek meglazultak, némelyik egészen fel-mondta a szolgálatot. Egy-egy politi-kus még hozzányult, babrált a gépen, de nem tudott segíteni rajta. Mert céh-beliük iltek minden helyen, ahol az új társadalom, új friss tudás emberei nek kellett volna dolgozniuk, nem mo-zdultak, göresösen kapaszkodtak a kor-mánykerékbe, s behunyt szemmel for-dultak el a holnap elől. Még tehettek, mert hatalmas segítő szövetséget nyertek a tömegek politikai tudatlan-ságában és közönyében, pedig már régen be kellett volna mondaniuk a csődöt, mint tönkrement kereskedők-

nek, akik nem tudják hitelezőiket fi-zetni. Nem fizetett az állam. Tisztvisé-lok nem kapták fizetésüket, vagy csak nagyon lecsökkentve, nyugdíjasok a nyugdíjukat, könyvnyomtatványosok, a kamatokat, s az adóhivatalok nyilvántartásai olyanok voltak, mint halotti anyakönyvek. Adóalanyok halálát könyvelték el bennük, száraz, csontos, kíméletlen hivatalnokkezek.

Pénzügyminiszterek nem tettek egyebet, mint bevételi források feltalá-lásán törték a fejüket. El a deficittel! De honnan, miből? Bizottságok tanács-koztak, hogyan csináljanak pénzt. Mentőjelszavak röpökdték a levegőben és a sajtóban. Akciók indultak és ma-radtak abban. Hiába. Az ostobaság bacillusai megmértélyezték a levegőt is, s a vezetők sem láttak tovább az orruknál. Csak a földre kellett volna nézniük, s észrevehették volna, hogy annyi buza, szén, olaj, vas, energia, emberész és munkaerő van a világon, amennyi elegendő lenne mindenkinek, még túl sok is, de ez azt jelentette volna, hogy el kell hagyni a jól kitar-posott politikai ösvényt, s új, igazsá-gos rendet teremteni a régi helyébe.

Ebben a sötét, vígasztalan helyzet-ben történt az EWAG váratlan előre-törése. Olyan eleven, élettéljes vállal-kozás volt, hogy nem csodáltnivaló, ha egy-egy kormányzó pénzügyi zseni rávetette szemét. Nagyszerű, erőteljes, új adóalany. Ezt aztán jól meg kell fejni. Eltarthatja a fél államot.

Csak hogy nem könnyű dolgot jelen-tett, boldogulni az EWAG-gal. Igen ügyesen kormányozta magát az adó-törvények paragrafusai között. Nem dolgozott nyereséggel. Nem is titkolt el nyereséget. Pénzügyi spionok kerül-gették, hol esaphatnak rá.

Mikor már nemzetközi szervezete is megerősödött, s a külföldi EWAG-ház-ak is dolgoztak, kezdte érdekelni a Metternich-fiókat is. Feltűnést kel-tett egyiknek a nyilatkozata:

— Ez a berlini polip rossz uton jár. Ide is kinyújtotta karját, hogy kisziv-jon bennünket. De ez egyszerű téved. A végén mégis mi szivjuk ki őt.

Folytatjuk.)

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor:

Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor:

A láthatatlan gárda, Megrendítő kém történet, főszerepekben: Brigitte Helm, Karl Ludwig Djehl, Theodor Loos,

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, november 17.

Bukarest, 18.15: Jazz, 20: Szimfónikus hangy, 21.45: Hírek,

Budapest, 6.45: Torna, 10: Felolvasás. Közben grammofon, 1.30: Grammofon. — 5: Zongora, 5.40: Előadás Tolsztojról. 9: Cigányzene, 10.30: Hangy.

Bécs, 22.20: Táncczene, Breslau, 20.10: Filharmonikus hangy. Heilsberg, 21.10: Szimf. hangy.

Lipscse, 21: Mandolin, citera! Varsó, 20.15: Filharmonikus hangy. Mijánó, 20.15: Reklámhangy.

Prága, 17.05: Schubert zene, Pozsony, 20.05: Szimf. hangy. Beigrád, 19: Rádiózenekar.

HIDETÉS AZ ÜZLET LELKE:

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Szombat, november 18.

Bukarest, 18.15: Rádiózenekar. — 19: Grammofon, 20.45: Dalest.

Budapest, 6.45: Torna, 12.05: Kvarzett, 4: Mesedélután, 5: Magyar nóták, 6.30: Zenekari hangy, 9: Vidám est, 11: Cigányzene.

Bécs, 22.40: Táncclemezek, Berlin, 20.05: Tarkaest, Breslau, 20.10: Strauss operett, München, 20: Mandolin, Stuttgart, 20.10: Tarkaest, Svájc Romand Adó, 20: Kamarazene, Stockholm, 17.45: Grammofon, Prága, 19: Smetana opera.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyezeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Aláírtkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak egy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Keresek 4 vagy 5 szobás komfortos lakást belvárosban május 1-re, esetleg hamarabb is. Dr. Krausz, Piata Mihály Viteusz 3.

Szappanfőző tanfolyam nyílik, kereskedő forgalmat megsokszorozhatja, magánosnak biztos életlehetőség kínálkozik. „Szappankészítés” jelígre.

Román leckékhez, elsőrendű szaktanár-tól, komoly haladó partnert keresek. Be-vehető: Str. Parizs (Pap u.) 14., kapu alatt jobbra, d. u. 3—5 között.

Két szoba, fürdőszoba belvárosban ol-csón kiadó. Irodának, rendelőnek is alkalmas. Cím a kiadóban.

Kelengyek készítése, függöny és ágy-terítő összeállítás, csipkebevarrás, párnák montírozás, előrajzolás a legújabb mán-ták szerint legszebben és legolcsóbban Fisch Böske kézimunkaszalonjában Str. Baritiu 16.

Uj, festett fehér komplett hálószoba berendezés, nagyon szép, olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Mit olvassunk?

Bromfield: Huszonnégy óra Kötve Lei 60
M. Prévost: Akit az asszonyok szeret-nek, kötve L 60
Mazo de la Roche: Jalna lakói, kötve L 60
E. Renée: Hajnali hegedűszo, kötve L 60
Ursula Parrott: Exfeleség, kötve L 60
Ursula Parrott: Szabad a csók, köt. L 60
Móricz Zsigmond: Forr a bor, kötve L 60
Móricz Zsigmond: Rokonok, kötve L 60
Vicki Baum: Helén doktorkisasszony kötve L 60
Vicki Baum: Baleset, kötve L 60
Werfel: Nápolyi testvérek, kötve L 60
Földi M.: Isten országa felé, kötve L 60
Sztinyai Z.: Nincs feltámadás, kötve L 60
Maurois: Asszonyok útja, kötve L 60
Arnau: Halálra ítélem, kötve L 60
Undset: Pogány szerelem, kötve L 60
Szomorú Dezső: Gyuri, kötve L 60
Bródy Lili: A Mancsi, kötve L 60
Bródy Lili: Felesége tartja el, kötve L 60
Martin Maurice: Szerelem, örök ti-tok, kötve L 60
Jacques Deval: A préda, kötve L 60
Földi M.: A meztelen ember, kötve L 60
Zilahy Lajos: A lélek kialszik, köt. L 60
Childers: A rejtélyes könny, füzve L 28
Biggers: A sárka detektív, füzve L 28
Molnár Ferenc: A zenélő angyal, köt. L 90
Molnár Ferenc: Csoda a hegyek közt, füzve L 60
Zilahy Lajos: Halálos tavasz, kötve L 57
Zilahy Lajos: A szökevény, kötve L 78
Zilahy Lajos: Két fogoly, kötve L 90
Papini: Krisztus története, kötve L 60
Kuncz: A fekete kolostor. Propagan-dakiadás, kötve L 60
Sinclair Lewis: Egy modern asszony szíve, kötve 2. kiadás L 144
Babits: A golyakalifa, kötve L 57
Hegedüs L. Széchenyi I. regénye és éjszakája, kötve L 132

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltés beküldése mel-lett (psotabélyegben is) vagy utánvéttel.

— November végén wanger Lion „A ZSI nagyszerű regényének Egy öskulturának és kus bukását tárja elénk művében. Főszereplője nem egy szimbólum, a om; tartalma két vilá-g mindent eltipró nyug-yományokban gyöker-szidóság összeütközé-a könyv ára két kötet-aj füzve, két kötetben-egyzések és megrend-ök az Uj Kelet könyve-ges és 10 lej portókölt-ése mellett, vagy meg-éttel azonnal szállítju

Ganz Abrahámné

Kóser szakácskönyve

ismét kapható az UJ KELET könyv-
osztályánál

Ara 180 lei

PENTEK, I

HI

A ROYAL MO

„Vágyak

Stefan Zweig
után. Fősz.: W
W
Jön: Tito Schip
tája) világfilmj

— Dolfuss éles demokraták ellen. fűss az alsóausztr front zászlóavató zett a szociálden vezetői nemzetkö földi segítségek venni a jelenle megdöntésére. A a szociáldemokrat szék szem elől a lességüket s ha a a diktatura ellen használják eszközt hívását s a demag

— Szenzációk k le Varsóban. Va február elején a letartóztatták Be kémeiket. Ugyanaki letartóztatott az es kénhálozat élén a letartóztatták Stel jeányt, aki Varsó egünnepelebb sze egy négy hónapig tatásban, míg azt elő ellenében se Nagy feltűnést ke ezzel az ügyvel ka rendeletére letartó ziki vizsgálóbírói, vádlottak padján, tanut idéztek be a bíróság kezdte meg gyalását, melynek tartják.

— Egy rendőrpá tartóztatták Galacba. A rendőrség ember mán letartóztatták szonyt, aki éjnek i gott az uccán. Be ahol elmondta ho rendőrpáranesnokna motozásakor egy 5 tak nála. Arra a ké a szandéka a revol hogy férjétől vette tén megvédehesse m tulcaaj rendőrséget. laszt kapták, hogy a szályok miatt hagyta szonyt elvitték a tu

— Afganisztánban lom van. New-Delhit indiai határra érkez ganisztánban kisebb soktól eltekintve álta kodik, de az új királ lehet megszilárdultna törzsek felhagytak a támadásokkal. Minda mányzat még fenntar a csapatokat sem voi indiai határról.

— A francia szená női szavazati jog ja belentik: A francia óta kísértő női szava ezuttal is mellőzte na indokolással, hogy állampénzügyi és kül állanak most előtérb vitatása sürgősebb.

— November végén wanger Lion „A ZSI nagyszerű regényének Egy öskulturának és kus bukását tárja elénk művében. Főszereplője nem egy szimbólum, a om; tartalma két vilá-g mindent eltipró nyug-yományokban gyöker-szidóság összeütközé-a könyv ára két kötet-aj füzve, két kötetben-egyzések és megrend-ök az Uj Kelet könyve-ges és 10 lej portókölt-ése mellett, vagy meg-éttel azonnal szállítju

ber 18.
zenekar. — 19:
st.

12.05: Kvartett,
var nóták, 6.30:
ám est. 11: Ci-
zek.

operett.
in.
aest.
o: Kamarazene.
mmofon.
bera.

ÉSEK

szó 2 lej, vast-
sebb apró híre-
nek 30 százalek
tések díja előre
csak egy továb-
mellékelve van.

ás komfortos la-
ájus 1-re, esetleg
sz, Pjata Mihai

am nyílik, keres-
szorozhatja, ma-
etőség kínálkozik.
ére.

rendü szaktanar-
mert keresek. Bő-
ap u.) 14., kapu
között.

a belvárosban ol-
rendelőnek is ai-
n.

fűggyön és agy-
kebevarrás, pártá
a legújabb min-
és legolcsóbban
szalonjában Str.

omplett hálószoba
p, olesón eladó.

sunk?

óra Kötve Lei 60
zonok szeret

lakói, kötve L 60
edüszó, kötve L 60
ség, kötve L 60
a csók, köt. L 60
a bor, kötve L 60
onok, kötve L 60
torakisasszony

kötve L 60
rek, kötve L 60
a felé, kötve L 60
madás, kötve L 60
ja, kötve L 60
kötve L 60
em, kötve L 60
kötve L 60
kötve L 60
tja el, kötve L 60
lem, örök ti-

ta, kötve L 60
ember, kötve L 60
kialszik, köt. L 60
önny, füzve L 28
ktiv, füzve L 28
ő angyal, köt. L 90
a hegyek közt,

L 60
tavasz, kötve L 78
vény, kötve L 90
oly, kötve L 90
nete, kötve L 90
or. Propagan-

L 90
modern asszony
ás L 144
kötve L 57
I. regénye és L 132

e könyvosztályában
ség beküldése mel-
vagy utánvétel

HIREK

A ROYAL MOZGÓ ma, pénteken: „Vágyak éjszakája“

Stefan Zweig „Egő titok“ c. novellája után. Fősz.: WILLY FORST, HILDE WAGENER.
Jön: Tito Schipa (a világ első tenoris-tája) világfilmje: URAK FRAKKBAN

— Dolfuss és támadása a szociáldemokraták ellen. Bécsből jelentik: Dolfuss az alsóausztriai Tulliban a hazafias front zászlóavatóján és támadást intézett a szociáldemokrácia ellen, melynek vezetői nemzetközi kapcsolataikkal külföldi segítségeket óhajtanak igénybe venni a jelenlegi kormány uralmának megdöntésére. A kancellár azt ajánlotta a szociáldemokratáknak, hogy ne tévesz-
szék szem elől a hazával szembeni kötelességüket s ha a demokrácia védelmében a diktatura ellen harcolni akarnak, ne használják eszközül a külföld segítségül hívását s a demagógiát.

— Szenzációs kémszervezet lepleztek le Varsóban. Varsóból jelentik: Ez év február elején a hadbíróság rendeltetése letartóztatták Bacacivski és Bancovski kémeket. Ugyanakkor kiderült, hogy a két letartóztatott az egész országra kiterjedő kémhálózat élén áll. A nyomozások során letartóztatták Stela Filor 21 éves fiatal leányt, aki Varsó egyik leggazdagabb és legünnepeltebb szépsége. A leány mintegy négy hónapig volt preventív letartóztatásban, míg aztán százezer zloty kaució ellenében szabadlábra helyezték. Nagy feltűnést keltett, hogy ugyancsak ezzel az úggyel kapcsolatban az ügyész rendelkezésre letartóztatták Vladimir Kuzmicki vizsgálóbíró. Tizenöt ember ül a vádlottak padján, míg körülbelül száz tanu idéztek be a tárgyalásra. A hadbíróság kezdte meg az érdekes per tárgyalását, melynek első ülését titokban tartják.

— Egy rendőrpáncsnok feleségét letartóztatták Galacban. Galacból jelentik: A rendőrség emberei az éjszaka folyamán letartóztatták Elena Nicolai asszonyt, aki éjnek idején egyedül csavarogott az utcán. Bevitték a rendőrségre, ahol elmondta hogy Solomon tulceai rendőrpáncsnoknak a felesége. Megmozgatásakor egy 5 lövetű revolvert találtak nála. Arra a kérdésre, hogy mi volt a szándéka a revolverrel, azt válaszolta, hogy férjétől vette el hogy szükség esetén megvédehesse magát. Ertesítették a tulceai rendőrséget, ahonnan azt a választ kapták, hogy az asszony családi vizsgálók miatt hagyta el otthonát. Az asszonyt elvitték a tulceai rendőrségre.

— Afganisztánban viszonylagos nyugalom van. New-Delhiből jelentik: Az afgán indiai határra érkezett hírek szerint Afganisztánban kisebbjelentőségű csatározásoktól eltekintve általában nyugalom uralkodik, de az új király uralmát még nem lehet megszállárduktak tekinteni. A hegyi törzsek felhagytak a határvidék elleni támadásokkal. Mindamellet az indiai kormányzat még fenntartja a határozatát és az csapatokat sem vonja vissza az afgán-indiai határról.

— A francia szenátus újra elejtette a női szavazati jog javaslatát. Párizsból jelentik: A francia szenátus a több év óta kísértő női szavazati jog javaslatát ezúttal is mellőzte napirendjéről azzal az indokollással, hogy sokkal fontosabb állampénzügyi és külpolitikai kérdések állanak most előtérben s azoknak megvitatása sürgetőbb.

— November végén jelenik meg Feucht Anger Lion „A ZSIDÓ HÁBORU“ c. nagyszerű regényének magyar fordítása. Egy öskulturának és egy népek tragikus bukását tárja elénk a szerző legújabb művében. Főszereplője nem is ember, hanem egy szimbólum, a jeruzsálemi templom; tartalma két világnézet: a haladó, a mindent eltipró nyugati, római és a hagyományokban gyökerező, misztikus keleti eszidóság összeütközése. A szép kiállítású könyv ára két kötet egyben kötve 114 lej füzve, két kötetben ára 54 lej. Előszavak és megrendelések eszközölhetőek az Uj Kelet könyvosztályánál, az 5sz reg és 10 lej portóköltőség előzetes beküldése mellett, vagy megjelenése után utánvétel azonnal szállítjuk.

— Franciaországban felemelik a betéti kamatlábat. Párizsból jelentik: Bizonyosra veszik, hogy a pénzintézetek a betéti kamatlábat január elsejétől számítva 4 százalékra fogják felemelni.

— Rövidesen aláírják az új orosz-francia kereskedelmi szerződést. Párizsból jelentik: Remélik, hogy a szovjettel folyó kereskedelmi tárgyalások rövidesen befejeződnek s aláírhatják az új orosz-francia kereskedelmi szerződést.

— A font newyorki emelkedésének az aranyárak állandó emelkedése az oka London: Beavatott helyről származó közlések szerint a font newyorki emelkedésének az aranyárak állandó emelkedése az oka. Ugy hírlik, hogy meg fogják várni, amíg a font a dollárral szemben eljut a hatzszoros árfolyamig s csak azután tesznek komoly kísérleteket a további emelkedés megakadályozására, ha ugyan az újabb amerikai tökmekenekülési hullám nem fogja ezt lehetetlenné tenni.

— Száz millió frank értékű aranyat vontak ki Franciaországból. Párizsból jelentik: Az amerikai aranyvásárlás körülbelül száz millió frank értékű aranyat vont ki eddig Franciaországból.

— Az egymillió lej boldog tulajdonosai. Ma délelőt a Takarékoság helyiségeiben nyolc egynyelcades sorsjegy tulajdonosai vonultak fel. Nyolc boldog ember vitt haza egynyelcés 112.500 lejt. Egyszázötvenkétezeröttszázat. A nyolc ember közül hat inkognitóban jelent meg. Hogy magyarul szóljunk, rangrejtve érkezett és rangrejtve maradt ott a pénz átvételéig. Nem volt egyik sem hajlandó, hogy a nyilvános sággal közölje a nevét. Erre csak Kósa János Tapu községbeli lakos (Küküllő-megye) volt hajlandó, akinek nincsenek adósságai és Polencsár Gyula szatmári gazdasz, akit szintén nem érdekelt a konverzió. A Takarékoság néhány igazgatósági tagja és Nitecu a sorsjáték igazgatója gratulált a nyerteseknek. Egy öt éves sorsjegytulajdonosnak nagynéje jelent meg a pénzért. Kellő igazoltatás után leszámolták a pénzt: 100 darab ropogós ezrest és 12.500 lej aprót. „Hogyan, hát aprót is adnak?“ kérdezte indignálódva a hölgy. Később azonban megbékült és teltzezzel — elletett. A sorsjegy száma 71.243. Sajnos, csak nyolc embernek jutott belőle...

— Ebben az évben nem lesz Nobel-békedíj. Oslóból jelentik: Az idei Nobel-békedíjat nem adják ki. Igen helyesen, mert hiszen ugyan kinek adnák ki? Talán Hitlernek, vagy Macdonaldnak?

— Teljes erővel folyik a spanyol választások kampánya. Madridból jelentik: A jövő vasárnapra kiirt általános választások kampánya teljes erővel folyik. A választói gyűlések mindenütt egymást érik.

— Repülőrajt kap a tókiói rendőrség. Londonból jelentik: A tókiói rendőrség repülőrajt kap rendőri szolgálatra, amely elsősorban nyilvános ünnepeknél alkalmával a császár és a kormány légi védelmét fogja ellátni. A légi rajt természetesen fel fogják használni esetleges zavargásoknál is. A repülőrajt pilótáit kiképzik gép fegyverkezésben és gázbombákkal való célzásban.

— Ruhagyár létesül Tel-Avivban. Tel-Avivból jelentik: A rohamos ipari fejlődés során a Tel-Aviv mellett fekvő Bne Brak kolónián egy amerikai származású zsidó család nagy ruhagyárt létesít, a melynek építéséhez már hozzá is fogtak.

— Palesztinai grappe-fruit export Németországba. Jaffából jelentik: Október végén 4387 láda grappe-fruit-et tettek hajóra Jaffában Németország felé. Az október havi össz narancsexport 31 ezer 139 láda grappe-fruit, 7716 láda citrom, 12 láda tangerin, összesen 38.867 ládat tesz ki.

— A milliomos koldus, akiről halála után derült ki, hogy nagy vagyona volt. Nem ritka eset, ha gazdag emberek annyira zsguriak, hogy maguktól is megvonnak mindent. Edgar Elard nemrég Pittsburgban elhunyt milliomos koldus élete páraflan a maga nemében. A háboru előtt egyike volt Amerika leggazdagabb embereinek. A háboru alatt még jobban meggazdagodott. Egy idő mulva szerencsétlen vállalkozásai folytán elszegényedett. Így tudta róla mindenki, annál is inkább, mert feleségét és hét gyermekét rokonaihoz küldte, mert nem tudta eltartani őket. Az utóbbi években Edgar rongyos ruhában koldulni járt házról-házra. Régi barátai többször kisegítették pénzzel a szerencsétlen sorsu embert. Annál nagyobb volt ismerőseinek a meglepetése, mikor a koldus halála után lakásának egyik titkos fali szekrényében nagymennyiségű pénzt és értékpapirt találtak, mintegy egymillió dollár értékben.

Figyen egy próbát a hírességek sorsjegyében illatosított
SERMANDRÉE
szappannal

— Hat hónapra itélték a királyi palota volt szakácsát. A kolozsvári hadbíróság ma vonta felelősségre Craciun Octavian katonát, Hansu generális tisztiszolgáját, aki különböző helyekről nagymennyiségű ruhaneműt lopott, mintegy harmincezer lej értékben. Legutóbb, amikor dr. Baliban Virgil Goga Octavian utcában levő lakásából akart elloponi holmikat, rajta-csípték és átadták a hadbírósnak, amely hathónapi elzárásra ítélte a tolvaj katonát, Craciun egyébként a királyi palota volt szakácsa.

— Gázalarmot proklamáltak Varsóban. Varsóból jelentik: Katonaj légi raj megjelenésére gyakorlás céljából gázalarmot proklamáltak a lengyel fővárosban. A repülőgépek gázbombákat helyettesítő füstfejlesztő anyagokat vetettek le. Az uccák gyorsan kiürültek, csak gázalarcos tűzoltókkal és rendőrökkel megrakott gépkocsik száguldoztak a főbb utvonalakon. A kocsiforgalmat teljesen leállították. Az éjszaka folyamán megismételték a gyakorlatot.

A „SHEMEN“ olaj

100%-osan tiszta olajbogyó felülmulhatatlanul finom. A palesztinai olajbogyó jobb mint bármely más olajtermék.

A „SHEMEN“ olaj

100%-osan tiszta olajbogyóból készül és felülmulhatatlanul finom. A palesztinai olajbogyó jobb mint bármely más olajtermék s ez a titka a Shemen olaj illatának és kitünő ízének. Ezért szerzett magának a Shemen Works Haifa olajterméke rövid idő alatt az egész világon megérdemelt kitünő hírnevet!

A „SHEMEN“ szappan

elérhetetlen finomságáért és kitünő minőségéért mindenütt a legkeresettebb. Shemen-Menorah a legideálisabb és leggazdaságosabb házi szappan. Shemen-toilet szappan (Adin, Carmel, Flowers, Baby Shemen) a legtisztább olajbogyóból készül és ezért, valamint finom illatáért az arebörre a legjobb hatással van. Minden vegyeskereskedésben, drogériában és illatszertárban kérje csak a Shemen Works Haifa produktumokat.

NAPRÓL NAPRA

La Cierva, a híres spanyol repülő tükéjlesztette autógíroszkópnak nevezett repülőgépet. A pilóta a géppel teljesen merőleges irányban száll fel a földről.

További három évvel meghosszabbították Clemens Krauss bécsi operajárgató szerződését az állami operánál, de kötelezték arra, hogy szezononként negyven előadásra vendégdirigensül szerződtesse Bruno Waltert.

Verneuil társával, Georges Berrel vígjátékot írt „Parlez moi d'amour“ címmel. Az újdonságot a párizsi Michel-színház fogja bemutatni.

Cañals Pablo a londoni rádióban tartott egyetlen koncertjéért 800 font honorariumot kapott.

A berlini Rose-Theater a jövő héten fogja bemutatni Sudermann: Lissa Hart elhatározása c. drámáját amelyet az író életében sohasem adtak elő.

December másodikától kezdve a budapesti Városi Színházban bérletben szombatonként és vasárnaponként népszerű hangversenyek és operaelőadások lesznek Márkus Dezső főzeneigazgató rendezésében.

A berlini Schauspielhaus készül drama-turg igazgatója, Hans John második darabjára, a Proféták c. színműre.

— Revolveres rablómerényletet kíséreltek meg egy pilseni mozipéztáros ellen. Prágából jelentik: Pilsenben az Alfa-mozi péztára ellen revolveres rablómerényletet kíséreltek meg. Egy álarcos suhanc előreszegzett revolverrel megtámadta a péztárkezelőt, aki azonban segítségért kiáltott, mire a rabló menekülni kényszerült. Sikerült elfogni a mozi előtt, két büntársával együtt. Mindhárom 15 évi börtöni munkanélküljék.

— Két angol tehergőzös segélyjeleket adott le az ir partoktól ötszáz kilométer távolságban. Londonból jelentik: Az ir partoktól ötszáz kilométer távolságban két angol tehergőzös segélykérő jeleket adott le. Jelentették, hogy a hajók egyikének legénysége mentőcsónakokba szállott. Az óceán felett viharos szelek vannak. Segélyhajók és repülőgépek indultak utba a tehergőzősök legénységének segítségül.

— Ismét sulyosra fordult Sixtus pármái herceg állapota. Párizsból jelentik: Az utókezelésre Párizsba érkezett Sixtus bourbon-pármái herceg állapota ismét sulyosra fordult. A beteget Laubry orvos-tanár irányítása mellett kezelik.

— Weygand tábornok marokkói díszszemléje. Párizsból jelentik: Weygand tábornok, a francia nagyvezérkar főnöke a marokkói Fezből Meknesbe utazott, ahol megtekintette a kivonultatott csapatok díszszemléjét.

— Továbbfolytatják a debreceni mélyfúrási munkálatokat. Budapestről jelentik: A debreceni mélyfúrási munkálatokat továbbfolytatják. A fúrógépek már tuljutottak az ezer méter mélységen, ahonnan 41 fokos vizet sikerült kiszivattyuzni.

— A közelnapokban kibocsátásra kerül Svájc 150 millió frankos belső kölcsöne. Bernből jelentik: A közelnapokban kibocsátásra kerül Svájc 150 millió frankos belső kölcsöne, amely a kilenc év előtti harmincmillió dolláros amerikai kölcsön konvertálására fog szolgálni. Az új kölcsön kibocsátási árfolyama 99.75 százalék, amelyhez még bélyegilleték járul. A kamatláb 4 százalék lesz s a törlesztési idő husz év.

Lewis Sinclair: Szegény leány pénzt keres, a Babbitt és a San Dodsworth. A modern asszony szíve c. regények írója a legamerikaiabb amerikai író, hazájának és sokrétű, ezer mozaikból összerakott fájának legrepresentánsabb képviselője. Minden regénye egy-egy színes darab ahhoz a hatalmas körképhez, amit erről a világról, a newyorki aszfaltról a mexikói határig terjedő világrészről fest. A Nobel díjas író legújabb könyve füzve csak 27 lej, kötve 57 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az érték és portóköltőség (10 lej) beküldése mellett vagy utánvétel.

UJ KELET *Legújabb hírek*

A világpolitika legújabb szenzációja:

Közvetlen tárgyalások indulnak meg Lengyelország és Németország között semlegességi szerződés létrehozására

Oriási konsternáció Párizsban. Visszahívták a varsói francia követet. Ujra pesszimistlikusan ítélik meg a leszerelési esélyeket

Olaszország is otthagyja a Népszövetséget?

Berlin, november 16. A világpolitika feszült, zavaros, veszélyekkel teli atmoszféráján egy új, viharos esemény tartja izgalomban, melynek kihatásai beláthatatlanok és tragikus fordulatok veszélyét rejtik magukban.

Nem kisebb szenzációról van szó, mint arról, hogy a hitlerista Németországgal eleddig élesen szembenálló, érdekeiben a hitlerista német érdekektől közvetlenül veszélyeztetett francia orientációú Lengyelország váratlanul közvetlen tárgyalásokat kezd Hitlerrel ezzel mintegy hátbatámadja az antihitlerista szövetségi rendszert.

A váratlan fordulat előzményei a követ kezék:

Hitler kancellár Neurath birodalmi külügyminiszter jelenlétében tegnap kihallgatáson fogadta az új berlini lengyel követet, aki bemutatkozó látogatáson volt a kancellárnál. A kihallgatás során politikai eszmecsere fejlődött ki, amelynek folyamán mindkét részről megállapították annak szükségességét, hogy a lengyel-német függő kérdéseket megoldáshoz juttassák.

Megegyeztek abban, hogy a problémákat erőszakos eszközök alkalmazása nélkül, közvetlen lengyel-német tárgyalások után kísérlik megoldani.

Az eszmecsereről hivatalos jelentést is adtak ki. Berlini politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a váratlan fordulatnak s remélik, hogy

a lengyel-német közvetlen tárgyalások a függő kérdések megoldásához és végül semlegességi és megnevezési szerződés kötéséhez fognak vezetni.

Párizsban bombaként hatott a lengyel-német közvetlen tárgyalások felvételének híre. Sarraut miniszterelnök és Paul Boncour a Paris Midi értesülései szerint nyomomban tanácskozássra ültek össze, hogy megvitassák a Kelet-Európában várható fordulattal kapcsolatos eshetőségeket. Politikai körökben úgy hírlik, hogy

a két kormányfő elhatározta a varsói francia követ visszahívását.

arra való tekintettel, hogy a követ elmulasztotta a francia kormány idejében tájékoztatni lengyel hivatalos körök közvetlen tárgyalási hajlandóságáról. Jól informált helyen rámutatnak arra, hogy a követ visszahívásának annál is inkább be kell következnie, mert az utóbbi másfél évtized alatt nem fordult elő, hogy a háború után Európa diplomáciai központja, Párizs ilyen messzeható jelentősegi fordulatról csak már mint fait accompli értesült.

A német-lengyel közvetlen tárgyalások párizsi megítélés szerint Európa keletén új helyzetet teremthetnek és gyökeresen megváltoztatják az erőviszonyokat.

A varsói lapok tudósítói jelentései alapján számolnak be a lengyel követ és a német kormányfő közötti eszmecserejéről.

A legtöbb lap hangsúlyozza a közvetlen tárgyalások jelentőségét és reméli, hogy azok eredményes lefolytatását. A Gazetta Polska értesülései szerint lengyel kormánykörökben határozottan meg van a megegyezési hajlandóság. Tehát a tárgyalások Német- és Lengyelország között sikerrel kecsegtetnek.

A Kurjer Warszawski annak a reményének ad kifejezést, hogy a megegyezés német-lengyel semlegesség és megne-

támadási szerződés kötése fogja követni.

A Népszövetség agóniája

A lengyel-német közvetlen tárgyalások veszélyén kívül más nyugtalanító hírek is feszültséggel telítik a világpolitika atmoszféráját. Nem kisebb lehetőségéről van szó, mint arról, hogy — amint azt az angol Evening Standard jelenti — közelebből Olaszország is otthagyja a Népszövetséget.

Ez esetben a hatalmak közül csak Franciaország és Anglia maradnának benn a

Japan még a tél beállta előtt megtámadja a Szovjetet?

Hadüzenet nélkül fog bekövetkezni a háboruskodás

Párizs, november 16. Számolnak azzal, hogy Japán az erőviszonyok várható eltolódását megelőzendő, még a tél folyamán megtámadja a szovjetet, tekintet nélkül arra, hogy a Távolkeleten a dermesztő tél igazán nem alkalmas a hadműveletekre. Valószínűnek tartják, hogy a háboruskodás hadüzenet küldése nélkül fog bekövetkezni.

Föltárult egy csehországi bíróság előtt a német koncentrációs táborok minden rémsége

Kikből áll a „vizsgálóbizottság”? A koncentrációs táborok keresztmetszete

Prága, nov. 16. A napokban tárgyalta Prágában Josep Kass kampókereszt német kém ügyét. Kass, aki a Sturmabteilung tagja, a lefolytatott tárgyalás után elmarasztalták négyévi fegyházra és 5000 csehkorona pénzbüntetésre. A pernek valóságos szenzációja az a javaslat, amelyet Kass védője, dr. Ernst Lehenhart ügyvéd terjesztett a bíróság elé. Elmondta, hogy a vádlott kénytelen volt kémkedni, mert különben bevitték volna egy koncentrációs táborba, ahol felholtra kínozták volna. Ennek bizonyítására a védő a német táborokból kimenekült tanukat vonultatott fel, akik bizonyították, hogy a koncentrációs táborokban az internáltaknak pokoli az életük. A világháborúban egyetlen ország fogolytáborában ilyen állapotok nem uralkodtak. Az ügyvéd többek között elmondta a bíróság előtt azt is, mik a koncentrációs táborba-jutás előzményei.

Mindenekelőtt lefolytatnak egy vizsgálatot, amely a törvény és perrendtartás teljes mellőzésével történik. Vizsgálóbizottság ül össze, amely kihallgatja a tanukat és a gyanúsítottat. A bizottság áll az államrendőrség egy kampókereszt eszermű tagjából és hat Sturmabteilung emberből. Mindegyiküknek a kezében lovaglóostor. A védő ennek a „vizsgálat”-nak a lefolyását nem akarta nyílt tárgyaláson előadni, úgy hogy az elnök zárt tárgyalást rendelt el, amelyen csak

a sajtó képviselői lehetnek jelen.

A védő közölte a későbbi nyílt tárgyaláson, hogy a barbár procedurákat megszozták ismételni. Ha a gyanúsított megmarad tagadása mellett, akkor huszonegy, vagy negyvennyolc órára bezárják egy ládába, amelyben csak állni tud. S emberek gondoskodnak arról, hogy ne aludjon el, amenyiben állandóan dörömbölnék a ládán.

Ha a gyanúsított ennek ellenére sem változtatja meg vallomását, akkor a vizsgálóbizottság kiveri a fogait. Ha ez sem hoz eredményt, akkor kivezetik a gyanúsítottat a szabadba és SA. emberek éles főtényekkel lönek rá, anélkül, hogy tállálnák. Ekkor aztán már nincs több kihallgatás, mert a gyanúsított vagy a halottaskamrába kerül, vagy az örültekházába, legjobb esetben a koncentrációs tábor kórházába.

Maga a tábor élete a lehető legkínosabb. A táplálkozás gyalázatos, a cellák pedig dohosak és tele vannak mérges gombákkal. A legtöbb koncentrációs táborban katonai gyakorlatokat kell végezniök a legembertelenebb brutalitások közepette. Az öngyilkosságok napirenden vannak.

A bíróság mérlegelte ezeket a körülményeket. Joseph Kass büntetése alapján véve enyhe. Büneiért e körülmények nélkül bizonyára tizenöt—husz évi fegyházat kapott volna.

Népszövetségben, ami jelentőségének nagyon ártana, ha nem jelentené egyúttal halálát is.

Közvetlen német-francia tárgyalások?

Ebben az atmoszférában bizonytalan lehetőséggel bíztat az a párizsi híradás, mely szerint francia politikai körökben

bizonyos reményeket fűznek a közvetlen francia-német tárgyalások megindulásához.

A francia diplomácia lengyelországi veresége után ez a bizonytalan feltevés még bizonytalanabb eshetőségeket mutat. Ezzel kapcsolatban egyelőre a Temps arra hívja fel Hitlert, hogy álljon elő konkrét javaslatokkal. Francia részről meg fogják vizsgálni a javaslatokat. Franciaország természetesen népszövetségi keretben kíván tárgyalni s fenntartja magának a jogot arra, hogy a tárgyalások menetéről tájékoztathassa szövetségeseit.

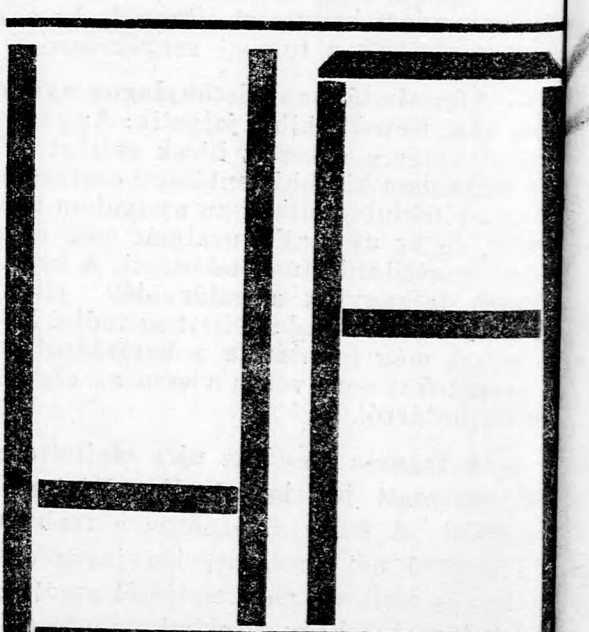
Angol-amerikai rezerváltság

Az európai feszültség reménytelen volta jellemez Anglia és Amerika legújabb állásfoglalása a külpolitikai kérdésekben.

Az angol kormány tegnap minisztertanácsot tartott afelén a külpolitikai helyzettel foglalkoztak. Kiszivárgott hírek szerint újabb német hivatalos lépés előtt Anglia nem kezd semminő iniciatívába. A párizsi Figaro egyidejű távirata szerint amerikai kormánykörökben az a fel fogás alakult ki, hogy a jövőben nem vesznek részt az európai politikát érintő vitákban és európai kérdésekben egyezményt nem kötnek.

A bomladozó leszerelési konferencia

Genf, nov. 16. A leszerelés esélyeit igen pesszimistlikusan ítélik meg. Néhány delegátus hír szerint utra készülődik, haza felé. A szövegező bizottság munkája lassan előhaladást mutat. Egyidejű jelentés szerint Henderson nem küldött lemondó levelet a népszövetségi főtitkárságnak s a jelek szerint lemondását nem is fogja bejelenteni mindaddig, amíg a főbizottság újra meg nem kezdi ülésését. Egy másik kombináció szerint fennáll a lehetősége annak, hogy a leszerelési konferencia elnöke újra, még december 4. előtt összehívja az értekezlet elnökségét s azon bejelenti lemondási szándékát.

butorait

tőlünk vásárolja, 3 előnye van:

1. Minőségben elsőrendűt kap!
2. Otthona izléses lesz!
3. Készen állt nagyon olcsón és hitelbe is kedvező feltételek mellett vásárolhat!

SZÉKELY és RETI
Butorgyár R. T.
Târgu-Mureș, București, Brașov.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó
nyomása Cluj-Kolozsvár, Strada Bar
L. Pop (v. Brassai u.) 13. Telefon: 97

Taxa post
plătite în
No. 224.713

da Baron I
Telefon: 9
Havonta 11
évre 600. eg
földre: Hav
félre 6. eg
detések díjs
KELET” a
aidóság eg
keink után
rás megjelöl

Tambal a

Még jóforr
menti választ
országban a
demagógia.
Mindegyik
tiszemizmus
a zsidókérdés
lyek martalék
Ezen a vál
jak komprom
dó pártcskák
Míntha ebb
már más pró
semmitzt és
zon hogyan le
Tele van a
sággokkal. Rejt
fiáról, amely
tál révén kor
nevez ki és e
szághban.

A demagóg
aki azzal a ré
tási küzdelemb
150.000 német
lepíteni.
Mit eszeleksz
akit azon a ein
dókhöz húz?
Kétségbeves
ség” ellen és h
se essen rá, ő
dobot az antisz
Igy készülnel
rencsétlen bőrű
Hát mi vagy
zó és agyonnyo
amit egymásra
hogy a koncert
szégyenítsek?
Hát kötelesek
a játékok amit
A romániai z
sebségi politik
urak vadászatát
Hagyjanak be
senek maguknak

Rövidlátás,

A lengyel-né
tán hozta megza
litika és diplom
Párizst.
Az első pillan
vagy a lengyel
nek olyan mért
váratlan közeled
bi évek diplomá
pedig nem nélkül
szinte egyedülál
A francia sajt
cia idegessége a
hető volt. A Qua
tolt, hitlerista es
képpen alkalm
anélkül is feszül
relő európai hel
kusan véres kife
Az a körülmér
hangja mára me
zadatan, szinte f
met-lengyel köze
ledésre való igy
szik bizonyítani.
közvetlen tárgya
rántsem a hitleri
mácia koncepció
jelenti, hanem e
mönfont és min
elát nyílt színva
teni.

Hogy Hitler
kokkal kereste és
német közvetlen
vánvaló. Az egé
pán egyik lánczo
sofoknak, amelyek
nalmas hibájuk,
szóak.
Azzal, hogy H
közvetlen lengyel
gyalásba: a nagy
nek hangulatot
keresztül Francia
mást gyakorolni,
mindeztideig mere
vetlen tárgyalás

